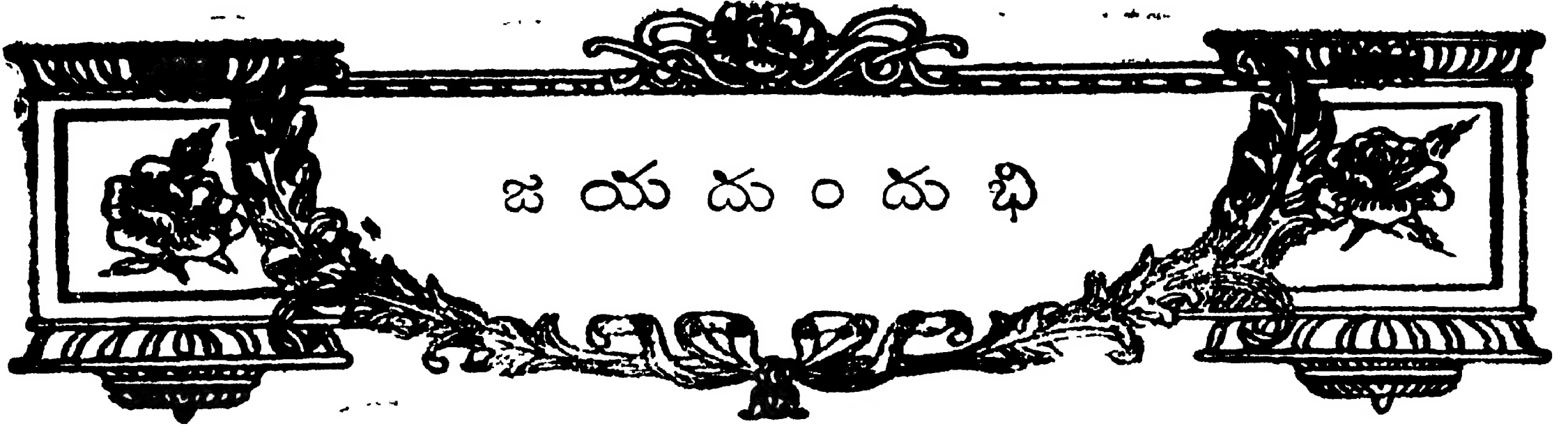

1599

గుండిమెడ వేంకటను బృహరావు గారు

ప్రయనంబైతిరి ధర్మయుద్ధమునకున్ స్వక్షేత్ర రక్షార్థమై,
జయమేయైన పరాజయంబె యయినన్ శౌర్యప్రసిద్ధాన్వయో
దయుతామీకు సమానమేయగును సత్యం బద్ధి కర్తవ్య మా
నయి సర్వంబును వైవనిర్ణయము నిర్వాహింతులై పోరుఁడీ.

గీ. నలువది శతాబ్దములు ధరానాయమేలె, అనియశంబేమొ యెఱుఁగి దీ యార్యజాతి,
తత్పవిత్రరత్నాకరోద్భవులు మీరు, కలుగునే దుర్యశంబు మీకారణమున?

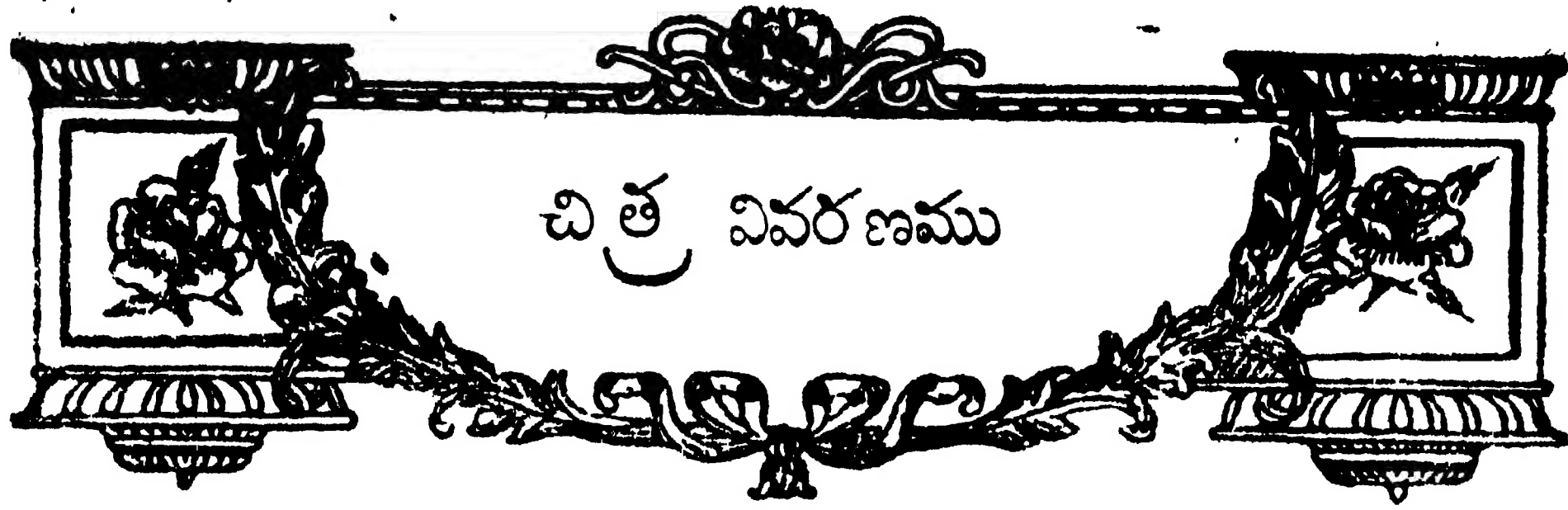
శా. శ్రీరామామణితో సుధారసముతో శీతాంశు బింబంబుతో,
క్షీరాంభోనిధిఁ గాలకూట భయదాగ్నిజ్వాలలట్లన్ మహా
వీరశ్రేణులతోఁ దపోధనులతో భీరుల్ దురాఘక్రియా
హరుల్ పుట్టిరి నేటి కీప్రవిమలార్యావర్త గర్భంబునన్.

తే. గతభవార్జిత వరపుణ్య కారణమున, మీదశంబులకేకా ధినాథుఁడగుచు
ఈశ్వరాదేశమున లభియించె మీకుఁ, ద్రిభువ నారాధ్యుఁడగు నొక్క-దివ్యమూర్తి.

సీ. సాధించినాఁడు దుర్జయముతో బహిరింద్రి, మానూనవైరి సంతానములను
దహించినాఁడు దుస్సహ పరాక్రమముతో, నాంతరంగికశత్రు సంతతులను
స్థాపించినాఁడు దుర్వి సత్యాగ్రహముపేరఁ, గార్యసిద్ధికి నూత్నకల్పతరువు
చవిఁజూపినాఁడు విశ్వాసహీనులకు నిరంకుశంబగు నిస్తులాత్మశక్తి

గీ. పొడమినాఁడీమహిత కర్మభూమియందుఁ, జటుల కలుషహుతాశనజ్వాల లార్ప
అహహ యట్టి లోకాతీతు ప్రాపుకలుగ, అశజయభయంబుకలదె మీ కార్యమహిని.

సంపూర్ణము

చిత్ర వివరణము

అగ్గరల్లి సాహెబ్ గారు, ఏ:—కోయిల్ కుట్టు మద్య మాంసనిక్షేపసంఘస్థాపకులు; వీరు భూతదయకలవారు అహింసావ్రత ప్రచారమును గావించుచున్నారు.

అయ్యప్ప శాస్త్రిగారు, భమిడిపాటి, విద్వాం:— వీరిస్వగ్రామము కిద్దాంతము. ప్రకృతము గుడివాడబోర్డు హైస్కూలు లో సంస్కృత పండితులుగానున్నారు. వీరు సంస్కృతాంధ్రకృత్తికర్తలు; కళావధానులు. వీరికి గానవిద్యాపరిచయమునగలదు.

ఆంధ్రసోదరులు, జముషెడే పూరు:— జముషెడే పూరు సమీపమునగల సువర్ణరేఖా నదీతీరమున మొన్న గ్రామీణమున కార్తిక కామోదకోత్సవ సందర్భమున తీయబడిన జముషెడే పూరు ఆంధ్రసోదరుల చిత్రము.

ఆనందనికేతనము:—(అశ్రమము) పశ్చిమగోదావరిజిల్లా (కుడినుండి) శ్రీమదిగంటి జగన్నాథాస్త్రిగారు, బి.ఏ; వీరు కాంగ్రెసు ప్రచారకులు. అశ్రమమునందలి విద్యార్థులకు విద్యగర్భమున్నారు. 'పల్లెటూరు' గ్రంథమండలి నిర్వాహకులుగా నున్నారు. ౨. శ్రీ తల్లాప్రగడ ప్రకాశరాయడుగారు యమ్. ఏ; వీరు పాఠ్యాయులుగ నుండి అసహాయోద్యమము నవలంబించిరి. కొంతకాలము రాజమండ్రి జాతీయపాఠశాలయందు ప్రధానోపాధ్యాయులుగ నుండిరి. ఇపుడు ఈ యాశ్రమమున సభ్యాపకులుగానున్నారు. ౩. శ్రీ తల్లాప్రగడ నరసింహ కర్మగారు; వీరు చాలకాలము కాకినాడలో పితాపురము మహారాజు వారి ఆర్భాటేజికి అసిస్టెంటు సూపరింటెండెంటుగా నుండిరి. చిన్న నాటినుండియు, సాంఘికసేవ గావించుచుండిరి. ఈ గూత్రమమును స్థాపించిరి. ౪. శ్రీ కనివారపు సుబ్బారావుగారు; వీరి జిల్లాలో అసహాయోద్యమప్రచారముచేసి ఖద్దరు సంఘములను స్థాపించినారు. జిల్లాఖాదీబోర్డుకు అధ్యక్షులుగాను, జిల్లా కాంగ్రెసుసంఘమునకు కార్యదర్శిగాను పనిచేసిరి. 'పల్లెటూరు' అను వారపత్రికకు సంపాదకులుగ నుండిరి. ప్రకృత మానందాశ్రమము నభివృద్ధిలోనికి జచ్చుటకు చాటుపడుచున్నారు. 'పల్లెటూరు' అను గ్రంథమండలిని నడుపుచున్నారు.

కన్నయ్యగారు, చల్లా(కీ. శే.):— గంజాంజిల్లా నరసన్న పేట వీరి నివాసస్థానము. వీరు దేవాంగులు; వీరకైపులు; నిరతాన్నదాన పరులు; అస్తికులు; దానధర్మములు నిరంతరము యథోచితముగ జేయు

వారు; జంగమార్చనలు చాల చేయుచుండెడివారు. సుచిరకాలము (68 సం.) జీవించి 1914 సంవత్సరము న కైలాసము నలంకరించినారు.

కృష్ణదాసుగారు-యమ్., బి. ఏ., బి. యల్., హైకోర్టువకీలు, చెన్నపురి:—వీరికి చిత్రవిద్యయందు నేర్పుగలదు. సెనేటుమండలమున జరిగిన దక్షిణహిందూస్థాన చిత్రకళాప్రదర్శనములయందు, వీరిచిత్రములు పెక్కులు ప్రదర్శితములై జమీందారులచే కొనబడినవి. బహుమానములుహూడ పెక్కింటిని వీరుగడించినారు. వీరు గోకేలు, లక్ష్మీనరసనాయుడుగారు, మహాత్ముడు, నాగోజి, వి. క. రామానుజాచారిగారు మొదలైనవారి వర్ణచిత్రములను పెక్కింటిని చిత్రించిరి. సర్. ఏ. పి. పాత్రోగారు వీరికి బంగారుపతకము నొకదాని నొసగిరి. పచ్చయప్పహాస్టలులోనున్న మహాత్మునిచిత్రము వీరి చిత్రకళా ప్రతిభకు ప్రబలిదర్శనము. పచ్చయప్ప కా లేజి ప్రిన్సి పాలు గానుండిన మే. రన్న, గోలో దొరగారులు వీరిసామగ్గ్యమునకు మెచ్చుకొని ఇంగ్లాండునువెళ్లి యచ్చట ప్రాచ్యసాంప్రదాయమును వ్యాపించునట్లుచేయ వీరికి సలహానొసగిరి. గురూపదేశము లేకయే నిరంతర రాభ్యాసముచేసిన చిత్రవిద్యయందసమానులైన వీరు ప్రశంసార్హులు.

కోటీశ్వరరావుగారు, గూడూరు:—వీరు గుంటూరిమండలము లోని వేజెండ్లనివాసులు, వీరు కవిశ్వరులు. సంపూర్ణ రామాయణము, పురూరవ మొదలయిన నాటకములు రచించినారు; నాటకగ్రంథ మాలను స్థాపించినారు. వీరు ఆయుర్వేదమునను సమర్థులు.

గోవర్ధనరావుగారు, తుర్లపాటి:— వీరు లెజివాడ ఒకేమనల్ స్కూలు ప్రధానోపాధ్యాయులు; అధునాతన సుకవి కుమారులు. వీరి రచనము లప్పుడపుడు కృష్ణాపత్రిక ముదలయిన పత్రికలందు గానవచ్చుచుండును.

జగ్గరాజుగారు, యమ్.:—రాజమహేంద్రవరమునారు వీరు చింతామణి నాటకసమాజమున తొలుదొల్తునుండియు నటకులు గానుండిరి. వీరిపేరు ఆంధ్రదేశ మాబాలగోపాల మెఱుగును. వీరి యభినయ సామర్థ్యమునకు మెచ్చి నాటకసమాజములవారును, తదితరులు. హస్తకంఠ సువర్ణ పతకాదులేకాక "ఆంధ్రనాటకకళాపూర్ణ" అను బిరుదమును సైతము నొసంగిరి. వీరు ముఖ్యముగ స్త్రీపాత్రలనే ధరింతురు. కరుణానుప్రేమను అప్పగించునపుడు వీరికి వీరేసాటి.

దత్తమండలకళాశాలహాస్టలు, అనంతపురము:— ఈచిత్రము శ్రీ. య్. కే. వెంకటేశుగారు, యమ్. ఏ. యల్.టి. రాజమహేంద్రవర కళాశాలకు మార్పబడినపుడు తీసినది. ఈవెంకటేశంగారు హాస్టలుకు సహాయాధికారిగా నుండిరి.

ధర్మన్నగారు, కుసుమ:—రాజమహేంద్రపుర వాస్తవ్యులు; అదిహేంద్రనాయకులలో నొకరు; స్వసంఘాభివృద్ధికి చాల పాటుపడుచున్నారు. దీనినిగూర్చి రెండుమాడు పుస్తకములనుగూడ వ్రాసియున్నారు. జాతీయ సేవయందు పాల్గొనుచుందురు.

నంజుండప్పగారు ప.:—వీరిది హిందూపురము, మూగ తీవములకు, దీనసోదరులయు ప్రాణమిత్రుడు. వీరు మిగులనుత్కృష్ట స్వభావముగలవారు. ఇప్పుడు హైదరాబాదురాష్ట్రమున నహింసా తత్వోపదేశమును గావించుచు మిగుల పాటుపడుచున్నారు.

నాగప్పగారు, బి., బార్ అటోల, బెంగుళూరు:— రెడ్డికాపులలో మొట్టమొదట బ్యారిస్టరు పరీక్షయందు తీర్థులయి మై నూరుసంస్థానమున నుద్యోగముననున్నారు. ప్రకృతియు బెంగుళూరు 'కాపు' సంఘమున కధ్యక్షులుగా నున్నారు.

నీలగిరి శత్రుకా కార్యనిర్వాహకులు:— ఈపత్రికా కార్యస్థానము 1922 సం॥ నిజామరాష్ట్రమున నల్లగొండయందు స్థాపింపబడినది.

పాపాయమ్మగారు, వేముగంటి:— ఈ సతీమణి కాకినాడకాంగ్రెసు జనరల్ సెక్రటరీగారకు శ్రీయుత సేత్రకంటి శ్రీనివాసరావుగారిసోదరి. 1921-వ సంవత్సరమున కాకినాడలో జరిగిన స్వదేశీవస్తుప్రదర్శనములో నీమె రెండవ బహుమానమును, 1926-వ సం. జనవరినెలలో కాకినాడలో జరిగిన నూలువడకుపోటీప రీతులో మొదటిబహుమానమును, వెండిగిన్నెను బడసినది. హిందీలో నుంచిపాండిత్యము నీమెగడించినది. ఈమె సహాయనిరాకరణమునవలం తించి యదిమొదలుకొనిసొంతముగా నూలువడకిబట్టలను సేయుచుండును.

బాలభక్తనమాజము, కొజ్జలిపేట, బందరు:— రెండేండ్లకు పూర్వము స్థాపింపబడిన దీనమాజము. విద్యాభివృద్ధికి తోడ్పడుట, దైవభక్తిని నెలకొల్పుట, మొదలగునవి యీసంఘము యొక్క ముఖ్యోద్దేశములు. ప్రతిఆమావాస్యనాడును ఈసమాజమున హరిభజనకాలక్షేపములు జరుగుచుండును. శ్రీయుత సాతకమారి వాగధూమకాచార్యులుగా రీసమాజకార్యదర్శిగా నున్నారు. వీరివలన నీసమాజము మిగుల నభివృద్ధిని గాంచుచున్నది.

బొబ్బిలిపోలోటీము:—శ్రీరాజా వేణుగోపాలచారెంజి కప్పును గెలుపొందినవారు: 1. శ్రీ. వెంకటగిరి కుమారరాజుగారు,

2. శ్రీరాజా వెంకట్రామరావుగారు, 3. శ్రీ. నరసయ్యగారు, 4. శ్రీ బొబ్బిలి రాజుగారు.

బోయన్నగారు, బి. (కీ. శే.):—వీరి నివాసము బెంగుళూరునందు. వీరు రెడ్డికాపువారు. మైసూరుసంస్థానపు కాపువారి కొఱకు బెంగుళూరులో నొకకాపు సంఘమును స్థాపించిరి. వీరు పాడు గలూరు ఒక్కరిగర సంఘస్థాపకులు.

మందసాదర్బారు; శ్రీనివాసరాజమణి రాజదేవుగారు, మందసరాజా:—వీరువేటయందుకడునిపుణులు. ఇప్పటి నఱకు 25 పెద్దపులులను వేటాడియున్నారు. పట్టణములో 'తుపాకిగురి' పందెమున మొదటిబహుమానమునుసొందినారు. వీరు "వ్యాఘ్రాంతక" అను బిరుదమునుబడసిరి. ఆదిరుదిచ్చసమయమున కావించిన దర్బారు చిత్రమిది. పులులనేకాక ఇతరదుష్టజంతువులను వీరు చంపినారు.

మహమ్మద్ అబ్దుల్ రసూలుసాహెబ్ గారు:— గుంటూరు జిల్లా వేటపోళెం వీరినివాసస్థానము. వీరుగొప్పవర్తకులు. చిరకాలము నుండి మదరాసులో కమిషన్ ఏజంటుగా వ్యాపారము చేయుచుండిన మహమ్మద్ పెదసిలారుసాహెబ్ గారి కొమారులు, చాతకూడను.

మారేగొనిగారు, (కీ. శే.):— సేలంజిల్లా హోమారుతాలూకా చామ్యతాతనూరు వీరి నివాసస్థలము. వీరు కాపురెడ్డికులమున పుట్టిరి. చిన్నతనమున మిగుల పేదజీమి ననుభవించుచుండిరి. పసుల కాపరిగానుండి ఆగ్రామముననే రెడ్డికాపునంశమువారును, అధికసంపన్నులును అగు పెద్దమారేగొరను నాతనికి తన 15వ యేట దత్తుపోయిరి. అదిమొదలు అధికసంపన్నులై, దానశీలులై, ఆస్తికళిఖామణి యై జీవితమునుగడిపిరి. చాలమంది బీదకుఱ్ఱవాండ్రకు చదువు చెప్పించిరి. అన్నదానమును కావించుచుండిరి.

మునిసామిగొనిగారు:—వీరి నివాసస్థానము సేలంజిల్లా హోమారుతాలూకా కాళినాయకనపల్లి. వీరుకుప్రసిద్ధదక్షిణాంధ్రులు.

రాజుగారు, యం. జి.:—వీరు విశ్వబ్రాహ్మణులు. వీరి జాతివారిలో, యంత్రశాస్త్రము బాగుగచదివినవారు. వీరు పెక్కు బిరుదములను, బహుమానములను పొందినారు. ప్రకృతియు గుంటూరు నందలి ఆంధ్రకర్పూరమున యంత్రశాస్త్రవేత్త (ఇంజనీయరు) గానుండి అధికసామర్థ్యముతో పనినిజరుపుచున్నారు. వీరు వయసు నజిన్నవారు.

రాధాకృష్ణయ్య, వేమూరు:—వయస్సు పడునొకండు నంశత్సరములు. ఈబాలునినివాసము నెల్లూరు నబాబుపేటలో. ఇతడు చక్కనిసంగీతజ్ఞానముగలవాడు. మధురముగ గానముచేయగలడు. ఫిడీలు అద్భుతముగ వాయిచగలడు. పైణికళామణి శ్రీ. వీణ శేషయ్యగారు ఈబాలునికి 'సంగీతవిద్వాత్' అను బిరుదమునిచ్చినారు. మణియు

చెన్నపురి మొదలగునట్ల పెక్కునువర్ణపతకములను సంపాదించినాడీ చిరంజీవి.

రామయ్య, పై. (ప్రాధేనరు):—వీరిది విజయనగరము. వీరు గొప్పమాంత్రికులు. నరములకు సంబంధించిన రోగములను జెక్కిటిని కుదిర్చినాడు. గాంధీమహాత్ముడు పవనసింహవారి యారోగ్యమునాశించి వీరు ౧౪ దినములు పవనసింహించినారు.

రామయ్య శెట్టిగారు, ఉమ్మడి:—చెన్నపురి ఆర్యసైక్యులలో సుప్రసిద్ధులు; ధర్మకార్యనిరతులు; సతతాన్న దానపరులు పరోపకార పోరీణులు. వీరు 1884 సంవత్సరమున ఉత్తరార్కాడు జిల్లా గుడియాతమున జన్మించిరి. 1904 సంవత్సరమున చెన్నపురికి చేరి తమ నగలవ్యాపారము నభివృద్ధిచేసిరి. నగలుచేయుట కొక గొప్ప కర్మాగారమును స్థాపించి నవనాగరికులయభిరుచులను గనిపెట్టి శ్రాత్త శ్రాత్త రకముల నగలను చేయించుచుండిరి. వీరు వ్యాపారమున మంచి పేరును గడించిరి. వీరు 1925 సంవత్సరమున వేలూరున కీర్తిశేఖరియిరి.

లక్ష్మీనారాయణప్రసాద్ గారు, చిరుమామిళ్ల, బి.ఏ. డిప్యూటీ కలెక్టరు:—వీరు 'రావిశేల'యను కృష్ణామండలగ్రామమున 1884 సంవత్సరమున జన్మించిరి. వీరు వాసిరెడ్డి సంస్థానాధీశ్వరులకు దగ్గర బంధువులు. వీరు ప్రారంభముననే 1909వ సంవత్సరము డిప్యూటీ తహసిల్దార్ రుద్రోగమున నియమింపబడిరి. 1919వ సంవత్సరమున డిప్యూటీ కలెక్టరుయినారు. వీరు భాషాభిమానము గలవారు. వీరు పెక్కు గ్రంథములను రచియింపజేసిరి.

విశ్వసుందరీ నరసింహ శర్మలు, తల్లాప్రగడ:—ఆనందనికేతనమును స్థాపించినవారీసతీపతులు (మా. ఆనందనికేతన చిత్రవివరము.) శ్రీమతి విశ్వసుందరమ్మగారును భర్తతోపాటుసహాయోద్యమ ప్రచారమును, సాంఘిక సేవను గావించుచు నాశ్రమ విద్యార్థులకు విద్యను గరపుచుందురు.

వేంకటసుబ్బారావుగారు బ్రహ్మజ్యోస్యులు:—చింతా మణినాటకసమాజమున వీరు చిరకాలమునుండి ప్రధానపాత్రముల ధరించుచుండిరి. అభినయమున గడునిపుణులు. వీరు గంభీరముగను, మధురముగను గానముచేయుగలరు. పెక్కు బంగారుపతకములు వీరు పడసియున్నారు. రంగూనులోను తమ నటనాకాశల్యమునుజూపి యుచితరీతిని సత్కారములను గాంచినారు.

వేంకటచలం పంతులుగారు, గోట్టి:—ఇదివరలో వీరు ప్రభుత్వ సహకార సంఘముల ఇనస్పెక్టరుగనుండి 1921 లో ఆనందయోద్యమ సందర్భమున తాజీనామాయిచ్చిరి. అమలాపురం బాంకు అసిస్టెంటు సెక్రటరీగ మూడేండ్లు పనిచేసిరి. ఇప్పుడొక

సంవత్సరమునుండియు ట్రిప్లికేను అర్బను కో ఆఫ్ రేటివు సైన్సిటీ సెక్రటరీగా పనిచేయుచున్నారు.

వేంకట్రాజుగారు, కోలంక:—ఇతడు కుమ్మరి. వయసు 18 సంవత్సరములు. గొప్పమార్దంగికుడు. గురుశిష్య లేక యే 5-వ యేట నేకడుపేర్పుతో సంగీతవిద్వాంసులతో మృదంగమును వాయిచి వారి మెప్పును బడయగలిగెను. అదిమొదలు కాకినాడ, ఏలూరు, పితాపురము, చెన్నపురి మున్నగు పట్టణములలో సంగీతవిద్వాంసులతో మృదంగమును వాయిచి పెక్కుసత్కారములను పొందెను. ఆంధ్రభారతీ ర్థవారిమృదంగవాద్య పరీక్షయందు ప్రథముడుగ నుత్తీర్ణుడై ఉత్తమబహుమానమునుబడసెను. ఇతనికి మంచిసంగీతజ్ఞానము, లయజ్ఞానము సహజముగనే అలవడినది. చిత్రవిద్యయందును నేర్పుగల దీయాయుష్మంతునికి.

వేంకటసుబ్బారాయడుచౌదరిగారు, జంపాల:—కమ్మకులమునకు జేరినవారు. వీరినివాసము దుగ్గిరాల, గుంటూరు. వీరు గ్రామాధికారిగా చాలకాలముండిరి. తాలూకాబోర్డు మెంబరుగను, జిల్లాబోర్డు మెంబరుగను, జిల్లావిద్యాసంఘము మెంబరుగను, నీటిపారుదల కమిటీ మెంబరుగను ఉండి ప్రశస్తమగు ప్రజాసేవచేసిరి. తుంగభద్రమీద కట్టినవంతెనకును, దుగ్గిరాలలోని సెకండరీపాఠశాల ప్రారంభమునకును గ్రంథభాండాగార నిర్మాణమునకును ముఖ్యకారకులయి తగిన సహాయము నొనర్చిరి.

వేంకటసుబ్బారావుగారు, వీనపాటి:—హిందీప్రచారకులు. వీరు బెజవాడలో నాలుగు సంవత్సరములు హిందీప్రచారము చేసి ప్రస్తుతము నీతానగరసత్యాగ్రహోద్యమమున ప్రచారము చేయుచున్నారు.

వైశ్యవ్యాయామకళాశాల:—1925వ-సంవత్సరమున శ్రీ పోలినెట్టి ఆదినారాయణగుప్తగారు గుంటూరున దీనిని స్థాపించిరి. ఇందునలువండ్లువైశ్యవిద్యార్థులుగలరు. వీరువ్యాయామముచేయుచు, జేహదార్థ్యమును వృద్ధిపొందించుకొనుచున్నారు. ఇటీవల చెన్నపురియందుజరిగిన ఆర్యవైశ్యయువజన మహాసభకు సంబంధించిన కుస్తీ పోటీపరీక్షయందు గెలుపునుజేంది యొకబంగారుపతకమును, వెండి గిన్నెను బహుమానముగా బడసిరి.

శివరామదాసుగారు, కారుపల్లి:—హరికథారత్నాకర, విద్యానిధి, నేలంజిల్లా, హోనూరుతాలూకా జాగీరు కారుపల్లి వీరి నివాసస్థానము. వీరు ఆంధ్రులు; సనాతన ధర్మబోధిని, సకల జనాభివృద్ధి సభలను స్థాపించినారు. శ్రీ రామకోటి గ్రంథములను సంపాదించి రామకోటిని లిఖించినారు. 'ఆనందచంద్రిక' అను ఆంధ్ర కర్ణాటపత్రికా ప్రచారకులు. శుజ్ఞానచంద్రికయా ద్యాంధ్ర కర్ణా

టక గ్రంథములను బెక్కిటిని రచించినారు. శ్రీమద్రామాయణ మహాభారత భాగవతాది గ్రంథములను హరికథారూపమున సుపన్యసింపగలరు. మఱియు జీవకారుల్య సంఘమును నెలకొల్పి మద్య మాంసనిషేధ ప్రచారమును తీవ్రముగా జేయుచున్నారు.

శ్రీ శారదా సమాజము, అనంత పురము:—

1918-వ సంవత్సరమున నిది స్థాపింపబడి రిజిస్టరు చేయబడినది. శ్రీవిద్య నభివృద్ధిచేయు నుద్దేశముతో ప్రతిసంక్రమమును శ్రీమతి పురాణోత్సవాలు చదువుచు నుపన్యాసము లిచ్చుచుందురు. 500 ఆంధ్రద్రవిడగ్రంథములుగల ఒక గ్రంథాలయమును గలదు. వార్తాపత్రికలును వచ్చుచున్నవి. ఇచ్చట బాలికలకు, కుటుంబని అల్లికపని మొదలయినవి నేర్పబడుచున్నవి. సమాజమునకు భవనముకట్టుటకై పురపాలకసంఘమువారు భూమినిొసగిరి. చందాలుచూసాలిచేసి ఆద్రవ్యముతో గట్టుచున్న భవనము త్వరలో పూర్తికాగలదు. గ్రంథాలయమునకై ప్రభుత్వమువారు గ్రాంటునిచ్చినారు. అభ్యర్థురాలు; శ్రీమతి పాట్టి పిళ్లమ్మ; కార్యదర్శి-శ్రీమతి యశ. వి. మీనాక్షి సుందరమ్మ; సహాయకార్యదర్శి-శ్రీమతి హిందూపురం సుబ్బమ్మ.

సచ్చార్త్ర యువజన సేవాసంఘము, రాజమండ్రి:

ఇది పోయినసంవత్సరము స్థాపింపబడినది. స్వజాతివిద్యాభివృద్ధికై యీసంఘము మిగుల పాటుపడుచున్నది. గుమా రేబదివంది బాలబాలికలకు పుస్తకములు, పరికరాలు, బలపములు, కలములు మొదలయినవాని నిచ్చి వారివిద్యాభివృద్ధికి సహాయపడుచున్నారు. చిత్రములో రెండవవరుసలో (ఎడమనుండి) మూడవవారు శ్రీడాకర్డు పో. వేంకటాద్రి

గారు, కార్యదర్శి; చాలవారు శ్రీ యం. సత్యనారాయణమూర్తిగారు, అధ్యక్షుడు.

సి. యశ. రెడ్డిగారు (కీ. శే.) యం.ప. హానర్సు ఎడింబ్యూ:—వీరు నర్సాపురం, టైలరు ఉన్నతపాఠశాలకు బ్రధానోపాధ్యాయులుగ నియమింపబడిన నాలుగు నెలలోనే మృత్యువువారే జిక్కిరి. వీరినయసుముప్పదిమాడేండ్లు. వీరుపాఠ్యాయులుగానున్న యాయల్పకాలముననే, బాలురప్రేమకును, పురజనులగౌరవమునకును, బాతులైరి.

నీతారామమూర్తిచౌదరి గారు, తుమ్మల:—

రేపల్లెతాలూకాకావూరు గ్రామమువారు; వీరుకులమునకమ్మవారు. వీరికి సంస్కృతాంధ్రభాషా పరిచయముగలదు. సరసముగ నాంధ్రమున కవిత్వమునుచెప్పగలరు. వీరు 10 గ్రంథమునురచించినారు. అసహాయోద్యమము నవలంబించి తత్ప్రచారము గావించుచుందురు. గ్రంథాలయమును స్థాపించి దాని అభివృద్ధికై పాటుపడుచున్నారు. భాషాభిమానముమెండుగ గలవారు.

నీతారామయ్యగారు, కోలచల:—వీరి వాసథలము

ఉయ్యూరు; కృష్ణామండలము. వీరిది పండితవంశము. వీరికినిసంస్కృత పాండిత్యముగలదు. అమెరికాలోచికాగో యూనివర్సిటీయందు యం. ఏ. యం. యస్. సి. పట్టముల వడసినారు. ఇప్పుడు న్యూయార్క్ లో కొలంబియా విశ్వవిద్యాలయమునకుజేరిన పీపిల్స్ హైస్కూలులో రసాయనశాస్త్ర బోధకులుగా నున్నారు.

సంపూర్ణము

అ మృ తాం జ న ము

సకలవిధములగు నొప్పలకు సంజీవివంటి దివ్యౌషధము

చక్కని డబ్బీతో సహా సీసా 1-కి 10 అణాలు మాత్రమే

అ మృ తాం జ నం డి పో

బొంబాయి లేక మదరాసు

శ్రీయుక్తాచార్యులు

శ్రీయుక్తాచార్యులు

శ్రీయుక్తాచార్యులు

శ్రీయుక్త పద్మేశ్వరి అమ్మమ్మగారు

శ్రీయుక్త ప. అమ్మమ్మగారు

శ్రీయుక్త కాశీబాయి పెండ్లిపెండ్లిగారు
(దేత పుట్టిమొదలవారి)

ప్రస్తావన

శ్లో. ఓన్నమః ప్రవాహాయ శుద్ధజ్ఞానైకమూర్తయే,
నిర్మలాయ ప్రకాశాయ నక్షితామూర్తయే నమః.

శ్రీమత్తపోదేవుని యాజ్ఞానుసారముగను విశ్వప్రవృత్తియం దొకయేడు గణించినది. అన్యక్తమహాజ్ఞానసగోచరము. వ్యక్తము సమ్మోహజనకము. అఖండమైన వ్యక్తావ్యక్తప్రభావములు దుగ్రాహ్యములుగ నున్నవి. స్థిరమైన అన్యక్తారాధనము గ్రాహ్యముగాకున్నది. అస్థిరమైన వ్యక్తారాధనము సాధ్యముగాకున్నది. అన్యక్తము దిక్కాలానవచ్చిన్నము. వ్యక్తము దిక్కాలానవచ్చిన్నము. దిక్కాలానవృత్తిమైన మహాప్రవృత్తి సమ్మోహమును గలుగజేయుచున్నది. విశ్వావృత్తములైన గ్రహతారాగణములు, మహాభూతములు, ప్రకృతిస్వరూపములు, జీవజాలములు విశ్వేశ్వరుని లీలావిభూతులను స్ఫురింపజేయుటకు సాధనములుగనున్నవి. అవతారమూర్తులు, మహద్వలు, మనువులు, కవులు, భక్తులు, పండితులు, జ్ఞానులు, యోగులు, విశ్వేశ్వరుని విశ్వయోగమును వ్యక్తముచేయుచు జీవజాలములకు తరణోపాయమును విశదముచేయుచున్నను మహాయోగీశ్వరుని విశ్వయోగము దుగ్రాహ్యముగ నున్నది. జీవుడనంతములైన మహావిభూతులం దనవరతమును మునుగుచు తేలుచును ఆత్మయోగమును మరచుచున్నాడు. జీవున కస్థిరములైన మహావిభూతులందుగల వ్యామోహము స్థిరమైన యాత్మానుసంధానమునందు గలుగకున్నది. జీవుడు జీవరేణువునుండి బ్రహ్మపదమును జేరుటకు జేయుచున్న మహాప్రస్థానమును విశ్వచరిత్రము విశదముచేయుచున్నది. విశ్వప్రవృత్తియం దనవరతము మహాప్రళయములు సంప్రాక్తములగుచున్నను, గోళములు నాశనమును బొందుచున్నను, జాతులంతరించుచున్నను, దేహములంతమునుబొందుచున్నను జీవుడు యోగారూఢుడై బ్రహ్మ

పదమును బొందుటకు జీవయాత్రనుజేయుచున్న విధమును విశ్వప్రవృత్తి యనంతముఖములను విశదముచేయుచున్నది. జీవునకు జీవయాత్రయందు సంవత్సరములు, తరములు, జన్మలు, శకములు, యుగములు, మన్వంతరములు, కల్పములు గణించినను భోగయాత్రావ్యామోహ మెప్పుటికప్పు డాత్మోపలబ్ధికి ప్రతిబంధకముగ నున్నది. నరనారాయణయోగము మహాప్రవృత్తియం దవిచ్చిన్నముగను సర్వత్ర ప్రత్యక్షమగుచున్నను మమకారాహంకారములు మహాయోగానుభవమునకు ప్రతిబంధకములై యస్థిరసంపదలందు జీవుని లగ్నము చేయుచు జీవయాత్రను నిరర్థకము చేయుచున్నవి. కోట్లజన్మములందు జీవుడు మహాప్రవృత్తియందు జీవయాత్రను జేయుచు దుఃఖము ననుభవించుచున్నను మహాప్రవృత్తి చిత్తవృత్తినాకర్షించుచు నాత్మయోగమునకు భంగమును గలుగజేయుచున్నది. నూతన సంవత్సరారంభమునందు పండితులుచేసెడి పంచాంగశ్రవణము మానవునకనంతమైన కాలప్రభావమును, నిత్యమైన యాత్మయోగమును సంస్మరింపజేయుటకు వినియోగపడుచున్నది. మానవులు సంవత్సరాదినినూతనాశయములతో జీవయాత్రనుపక్రమించుటకు పంచాంగశ్రవణముపయోగపడుచున్నది. జీవయాత్రయందేడులు, జన్మములు, యుగములు గణించినవిధమును, ఆత్మానుసంధానమును బడయగలవిధమును, కాలసంస్మరణమును నారాయణసంస్మరణమును విశదముచేయుచున్నవి.

శ్రీపరమేశ్వరాజ్ఞానుసారముగను ప్రవర్తమానమగుచున్న కాలచక్రమునందొక చాంద్రమానాబ్దము ముగిసినది. సృష్ట్యాది ౧౯౫౫౮౫౦౨ సంవత్సరములు

గతించినవి. కలియుగాది ౧౯౦౨, విక్రమశకాది ౧౯౮౩, క్రైస్తవశకాది ౧౯౨౫, శాలివాహనశకాది ౧౮౮౮, హిజరిశకాది ౧౩౪౪, ఫసలి శకాది ౧౩౩౫, శ్రభవాది ౧౯ సంవత్సరములు గతించినవి. గాంధీయుగ మారంభమైనాలు గోడ్డు చింజినవి. శ్రభవాదిసంవత్సర చక్రమునందు తుదినత్సరించిన అక్షయసంవత్సర మారంభమైనది. ఈ యసిన దేవస్థ కా మును ప్రపంచచరిత్రమునందొక ఘట్టముగను బరిణమించినది. చాంద్రమానాబ్దమున తత్త్వరికీయమును జేయుట కాలజ్ఞులకు సాధ్యమైనను శ్రభవాది సంవత్సరము లన్వర్థనామములను గలిగి యున్న విషమును గత కాలానుభవము స్ఫురింప జేయుచున్నది. శ్రభవాది సంవత్సరము లందు శాస్త్రములైన గుడిసెత్తన త్సరములతో బాటు క్రోధసంవత్సరమును గతించినది. ఇకారాంతసత్త్వక వర్షములందు కాళయుక్తికి శుక్రుడు, నిద్రానికి కుజుడు, శాద్రికి రవి, దుర్మతికి శని, దుందుభికి బుధుడు, హిరోద్ధానికి సూర్యుడు, రక్తాక్షికి శని, క్రోధనకు బుధుడును నేలికలై మహాసంహారమును గలుగజేసిన విషమును ప్రపంచచరిత్రము విశదముచేయుచున్నది. శ్రభవాదిసంవత్సరములందు తుదిసంవత్సరమైన అక్షయ సంవత్సరము నవయుగారంభమునకు దోడ్పడుటకు భగవదనుగ్రహము గలుగుచున్నాడు !

శ్రభవాదిసంవత్సరములందు తుది సంవత్సరమును తీయ సంవత్సరమనియును, అక్షయ సంవత్సరమనియును ద్వివిధముగను వాడుచున్నాడు. ఉపయుగాంతసంవత్సరము గాన తీయనామమును, సహోపయుగారంభసంవత్సరము గాన సతీయనామమును సార్థకములుగ నున్నను, సతీయనామ మధికతరముగను ప్రచారమునందున్నది. అక్షయాయతమునందు శ్రభవాది సంవత్సరము అక్షయముగను నానందదాయకములు గాగలవు. అక్షయ సంవత్సర మధికచైత్రముతో నారంభమగుచున్నది. అక్షయకు చంద్రుడు రాజు, సేనాధిపతి, అర్హాధిపతి, మేఘాధిపతి; ఫలము:—సువృష్టి, ప్రజానందము,

క్షీరసమృద్ధి, సస్యాభివృద్ధి, ధాన్యాభివృద్ధి, పశువృద్ధి. అత్యర్థము, కుజుడు మంత్రి; ఫలము:—సంగ్రామము, అగ్నిభయము, రోగభయము అసర్థము, సస్యనాశనము. గురువు, సస్యాధిపతి, సీరసాధిపతి; ఫలము:—క్షీరాభివృద్ధి, ధర్మాభివృద్ధి, రత్న సువర్ణధాతువృద్ధి, కుసుమాభివృద్ధి, సౌఖ్యాభివృద్ధి. బుధుడు ధాన్యాధిపతి; ఫలము: మందసస్యము, మందవృష్టి, స్పృహత్రాసము. శని రసాధిపతి; ఫలము:—మధ్యవృష్టి, ధనక్షయము. సత్యంతరమున అక్షయసంవత్సరమునకు కుజుడు రాజును, మంత్రియు నగుటవలన సంగ్రామలక్షణములు బయలుదేరునని యూహించగలియున్నది. సంవత్సర సామాన్యఫలమును దీని కనుగుణ్యముగ నున్నది.

శ్లో. సంవత్సర సత్త్వగోష్ఠ్యపక్షి వృగాంశ్చ గోజాభిల భూతరాక్షిన్, త్రిభాగ శేషం మధురీకృతా బృహద్ధో వహీత్యవావృష్టి సృహహస్తైశ్చ.

ప్రపంచమునందు శాంతియుగారంభమునకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నను సంగ్రామప్రయత్నముల కధికతరమైన వ్యాపకము గలదు. శ్రభవతో నారంభమైన పాశ్చాత్యరాజ్యములు పరదేశాక్రమణ ప్రస్థాన మతీయ సంవత్సరముతో సంశయమొంది స్థిరశాంతిగలుగుటకు భగవదనుగ్రహము ప్రపంచముమీదను బ్రసరించుగాత !

ఆంధ్రపత్రిక కీలకసంవత్సర విజయదశమియందు

బొంబాయి నగరమునందు జననము అక్షయ సంచి

• నుబొంది భగవదనుగ్రహమువలన

నను, ఆంధ్రమహాజనుల యాదరణ పోషణమువలనను, యథాశక్తిని దేశసేవను, భాషాసేవను, మానవసేవను జేయుచున్నది. గతించిన పదునే దేండ్ల యందును ప్రపంచము నందును భరతవర్షమునందును గలిగిన మహాపరివర్తనమును పత్రికయును, సంవత్సరాదిసంచికలును విశదముచేయుచున్నవి. బొంబాయియందు కీలకసంవత్సరమున వారపత్రికాకారూపమున వెలువడిన యాంధ్రపత్రిక ఆనంద సంవత్సరమునందు దినపత్రికాకారూపమును దాల్చి గతించిన పండ్రెండేండ్ల యందును దేశాభ్యుదయమునకు యథాశక్తి

క్తినిదోడ్పడినది. ఈ కాలమునందు స్వదేశోద్యమము, ఆంధ్రోద్యమము, అసహాయోద్యమము, రాజ్యాంగసంస్కరణములు, మహాసంగ్రామము, ప్రజాహృదయమునుగాఢముగనాకర్షించి ప్రజాప్రబోధమునకువినియోగపడినవి. ఈనుహోద్యమముల పరమార్థము సంవత్సరాది సంచికలయందు ప్రచురింపబడిన వ్యాసములందు గోచరంబగుచున్నది. మొదటి సంవత్సరాదిసంచిక సాధారణసంవత్సరాదిని పూజనీయులు కీర్తిశేషులు కొమర్రాజు లక్ష్మణరావు పంతులుగారి సహాయమునను ప్రకటింపబడినది. ఇపు డాంధ్రమహాజనుల సహాయపోషణమువలనను అక్షయసంవత్సరాదిని పదియేడవ సంవత్సరాది సంచిక వెలువడుచున్నది. ఈకాలమునందు పత్రికానిర్వహణమును సంవత్సరాదిసంచికల ప్రచురణమును ఈశ్వరానుగ్రహమువలనను నిర్విఘ్నముగను నెరవేరినది. గతకాలమునందువలె భావికాలమునందును దైవానుగ్రహమును, నాంధ్రమహాజనులయాదరిపోషణములును ఆంధ్రపత్రికా సంచికల యభ్యుదయమునకు వినియోగపడునని నమ్ముచున్నాము.

సంవత్సరాదిసంచికయందు వివిధవిషయములకు

సంబంధించిన వ్యాసములను ప్రచురించుట యారంభమునుండియును

పరిపాటియైనది. రాజకీయ మత సాంఘిక సాంస్కృతికాది విషయములకు సంబంధించిన వ్యాసములును, పద్యములును సంచికయందుగలవు. సాధారణసంవత్సరాది సంచికయందలి వ్యాసములను అక్షయసంవత్సరాదిసంచికయందలి వ్యాసములతో బోల్చునపు డీదియే డేండ్లయందును నాంధ్రలోకమునందుగలిగిన ప్రబోధాభ్యుదయము వ్యక్తమగుచున్నది. ఈసంచిక సలంకరించిన వ్యాసములను, పద్యములను ప్రత్యేకముగను విమర్శించుటకు బూనుకొనిన యొక గ్రంథమగును. విషయాన్వేషణమునకును, విమర్శనమునకును, పరిశోధనకును శాస్త్రవిచారణకును సంబంధించినవ్యాసము లాంధ్రహృదయమునందుదయించిన ప్రత్యభిజ్ఞానాభిలాషను విశదీకరించుచున్నవి. వ్యాస

లేఖకులం దాంగ్లవిద్యాప్రవీణు లనేకులున్నను నాంధ్రభాషాప్రవీణులసంఖ్య ప్రముఖముగనున్నది. శ్రీయుత సోమశేఖరశర్మగారి ప్రాచీనవిద్యాసంస్థలు, శేషాద్రిశర్మగారి కవికృత్యసిద్ధాంతము, అప్పారావుగారి స్త్రీసర్వము, వెంకటరామమూర్తిగారి పారతంత్ర్యత్వము, బ్రహ్మయ్య శాస్త్రిగారి ఏకజాతీయత మొదలగువ్యాసము లాంధ్రహృదయమునందుదయించిన యాన్వేషణాభిలాషను విశదము చేయుచున్నవి. సంచికయందు ప్రచురితములైనకథలు, నాటకములు ప్రజాహృదయమునానిరించిన భావపరివర్తనమును విశదము చేయుచున్నవి. ఈసంచికయందు వివిధవిషయములకు సంబంధించినవ్యాసములను ప్రచురించుటకుగల కారణమాంధ్రహృదయమునందుదయించుచున్న నూతనప్రబోధకాంతులను వ్యక్తముచేయుటయై యున్నది. కృష్ణాపత్రికాధిపతులు సుందరమైన సంక్రాంతిసంచికను ప్రచురించి సంచికలప్రచురణమునందు పవనమార్గము నవలంబించి సాహిత్యాభ్యుదయమునకు వివిధరంగములందును జేయనలసినపనిని వ్యక్తముచేసిరి. ఆంధ్రపత్రికా నిర్వాహకులు ప్రాతమార్గమునే యనుసరించి సంచికయందు వివిధవిషయములకు సంబంధించినవ్యాసములను ప్రచురించి దేశావృతమైన నూతనభావోదయమును విశదముచేయుటకు బ్రయత్నించిరి. ఆంధ్రాభ్యుదయమునకు సాధనంబులైన సాహిత్యాంగములకు స్వరూపవిలాసములనొసంగిసాహిత్యామ్నాయమును ప్రత్యక్షముచేయుటకు సాహిత్యకళాకోవిదులు వివిధాంగములందు సంచికలనుప్రచురించుట ప్రయోజనకరము. ఆంధ్రసంచికయందుప్రచురించినవ్యాసములవలె పద్యములును నాంధ్రహృదయావృతమైన సనిభావప్రకాశమును విశదము చేయుచున్నవి.

భరతఖండమునందుగల యుగజాతీయరాంధ్రులు చిరకాలాగతంబైన సంస్కారమునుగలిగి వ్యక్తిత్వమును

గలిగియున్నవిధమును భారతీయచరిత్రమును శ్రేణిహాసములు విశదము చేయుచున్నవి. ఆంధ్రులయత్సాహకీలము, భావోద్దీకము, సరళ

స్వభావము భావకవిత్వమునందు ప్రతిబింబించుచున్నది. సంచికయందుగలపద్యము లాంధ్రహృదయస్వరూపమును స్ఫురింపజేయుచున్నవి. శ్రీయుత ఆదినారాయణశాస్త్రి గారి అర్చన-ఆహ్వానము, రామమూర్తిగారి మేలుకొలుపు, వేంకటశర్మగారి మాతృనిదేశము, సీతారామమూర్తి చౌదరిగారి అన్వేషణము, రామదాసుగారి అరుణోదయము, శ్రీశాస్త్రిగారి నివిత, సీతారామశర్మ గారిలీల, అక్షయస్వాగతములు మొదలగుపద్యములు ప్రజాహృదయము నావరించిన ప్రబోధమును విశదము చేయుచున్నవి.

సంచికయందు ప్రచురించిన చిత్రపటములు గత సంవత్సరమునందు దేశభ్యుదయమునకు సంబంధించినవిషయములను తెలుపుచున్నవి. దేశోద్ధర

చిత్రపటములు

యములను కాత్మసమర్పణముచేసిన దేశ

బంధు చిత్తిరంజనదాసుగారి పటము ముఖపటముగ ముద్రింపబడినది. ముఖపటము నలంకరించుచున్న శిల్పకారములు భారతీయసాహిత్య స్వరూపమును నిరూపించుటకు చిహ్నములుగనున్నవి. భారతజాతీయమహాసభక ధ్యక్షతవహించిన శ్రీమతిసరోజినీదేవిగారిపటమును ఇతరమహాసభాధిపతులపటములునుగలవు. గతసంవత్సరము నందు దేశమునందు సమావేశమైన మహాసభలపటము లనేకములుగలవు. జౌద్ధయగమునందు సుప్రసిద్ధమై బుద్ధుని నిర్యాణస్థలమైన కుశనగరస్తూపాదుల పటములు గలవు. ఆంధ్రదేశమునకు ప్రధానాంగమైన ప్రత్యేకముగనున్న నిజాంరాష్ట్రమునకు సంబంధించినపటములనేకములుగలవు. అచ్చటిమందిరములపటములు, నాయకులపటములు, సేవాసంఘములపటములును ఆంధ్రోద్యమప్రయోజనమును నిరూపించుచున్నవి. సంచికకు వ్యాసములను వ్రాసినవారిపటములును, దేశమునందితరవిధములను ప్రసిద్ధివహించినవారి పటములునుగలవు. అక్షయసంవత్సర సంవత్సరాదినసంచికకు వ్యాసములను వ్రాసియు, చిత్రపటములను పంపియును సంచిక ప్రచురణమునకు దోడ్పడిన మహాజనులకు వందనముల నర్పించుచున్నాము. చేరిన

వ్యాసములందును, పటములందును కొన్ని అవకాశభావముచే ముద్రింపజాలనందులకు చింతిల్లుచు మన్నింపవేడుచున్నాము. అక్షయసంవత్సరాదినసంచికనుబ్రచురించుటకు దోడ్పడిన మహాజనుల కభివందనములనర్పించుచున్నాము. సంచిక బ్రచురించుటయందు గలిగిన కాలవిలంబనమునకు పాఠకులు మన్నింతురు గాత! విశ్వకల్యాణమూర్తి అక్షయసంవత్సరమునందు సమస్తలోకములకునునక్షయంబగు శుభంబుల నొడగూర్చికాపాడుగాత!

ప్రపంచప్రవృత్తి శాంతికాముల కసహ్యముగ నున్నది. శాంతికి పరితపించుచున్న లోకమునకు శాంతిచి

ప్రపంచప్రవృత్తి

హ్నము లగోచరముగనున్నవి. రా

జ్యాంగవేత్తలు శాంతిప్రసంగములను

జేయుచున్నారు. మతగురువులు శాంతిధర్మము నుపదేశించుచున్నారు. పార్లమెంటులు శాంతిప్రతిపాదనములను జేయుచున్నవి. మంత్రులు శాంతిసందేశములను ప్రకటించుచున్నారు. ప్రజలు శాంతినభిలషించుచున్నారు. నానారాజ్యసమితి శాంతిసాధనముల నన్వేషించుచున్నది. లోకమునందంతటను సిద్ధాంతము నందు శాంతి వచనములు ప్రతిభస్మిల్లుచున్నను వ్యవహారమునందు అశాంతి పద్ధతులున్నవి. విధమును ప్రపంచపరిస్థితులు విశదముచేయుచున్నవి. లోకమునందంతటను అశాంతి వ్యాసమున కధర్మము మూలబీజముగ నున్నది. పాశ్చాత్యరాజ్యముల పశుబలారాధనము, భాగ్యారాధనము, భోగారాధనము ప్రపంచశాంతికి ప్రతిబంధకము లైనవి. ఐరోపామహాసంగ్రామము ప్రపంచప్రవృత్తియందు నూతనసమస్యల నంకురింపజేసినది. ఆసియాఖండవాసుల పట్లను యూరపురాజ్యము లవలంబించెడి రాజ్యనీతియందు భేదభావ మేర్పడినది. మహాసంగ్రామము గ్రేటుబ్రిటను ఫ్రాన్సు ఇటలీ రాజ్యములకు లాభము నొడగూర్చినది. ఈలాభము సంగ్రామాంకురములను నాటినవిధమును యూరపురాజ్యముల యంతఃకలహములు విశదముచేయుచున్నవి. జర్మను రాజ్యపతనము గ్రేటుబ్రిటను ఫ్రాన్సుల కానందదాయకమైనను యూరపుఖండదౌర్భల్యమునకు గారణం

బైనది. ఆసియా ఆఫ్రికాఖండములందు శ్వేతజాతుల ప్రాబల్య మధికతరముగనున్నను, జర్మని రుష్యాసహాయము లేని యూరపుఖండప్రాబల్యము సందిగ్ధముగ నున్నది. జర్మనీరాజ్యములేని యూరపురాజ్యముల సంయోగము స్వప్రయోజనములకును శాంతిస్థానమునకును నిరుపయోగము. గ్రేటుబ్రిటను స్వప్రయోజనములకును శాంతిస్థానమునకును జర్మనిరాజ్యమును నానారాజ్య సమితి యందు జేర్చుటకు బూనుకొనినది. జర్మని చేరుట కంగీకరించినది. జర్మనీప్రవేశము ప్రాన్సునకు భయభ్రంతులను గలుగజేసినది. జర్మనిప్రవేశమున కాటంకములను గలిగించుటకు ప్రాన్సు చిన్న రాజ్యములను లేవదీసినది. నానారాజ్యసమితియందు జర్మని చేరుటకును, లొకొర్నొ యొడంబడిక స్థిరపడుటకును విఘ్నములుగలిగినవి. జిసీవాసమావేశము సెప్టెంబరు మాసమువరకును నిలుపుదల చేయబడినది. జర్మని, బెల్జియము, ప్రాన్సు, గ్రేటుబ్రిటను, ఇటలీ ప్రతినిధులు లొకొర్నొ యొడంబడికకు భంగము గలుగదని ప్రకటించినను జిసీవాసమావేశము నానాజాతి సమితియందు గల యంతర్విభేదములను రాజ్యతంత్రమును విశదము చేయుచున్నది. లొకొర్నొ యొడంబడిక స్థిరమై నానాజాతిసమితియందు జర్మని చేరినను యూరపుశాంతిగాని ప్రపంచశాంతిగాని సమకూడదు. యూరపుశాంతికి జర్మను సాహచర్యము బాహ్యసాధనంబైనను అంతరంగికసాధనము లేకను బాహ్యసాధనము శాంతి నొడగూర్చ జాలదు. యూరపురాజ్యముల నావహించిన యధర్మమే యూరపు సందును, లోకమునందును వ్యాపించిన యశాంతికి మూల బీజముగ నున్నది.

యూరపురాజ్యముల నావరించిన దురాశ దుఃఖములకు మూలకారణంబుగ బరిణమించుచున్నది. శ్వేత

జాత్యభిమానము, రాజ్యాభిమానము, యూరపు ధనాభిమానము, నిరంకుశాధికారాభిమానము మహాసంక్షోభమునకు గార

ణంబైనది. శ్వేతజాతులుచేసెడి దండనములు, దౌర్జన్యములు, హింసలు, హత్యలు, ధర్మవిప్లవమును జేయుచు

ప్రపంచ పరిస్థితులను దుర్భరముచేయుచున్నవి. నల్లజాతులకు స్వదేశములందును, విదేశములందును భుక్తియును ముక్తియును లేదు. తెల్లవారికి నల్లవారు దాసానుదాసులై ప్రవర్తించినగాని బ్రతుకు తెరవులేదు. తెల్లజాతులు దురంతములు, ధనబలాధికారములు, నల్లజాతులను స్త్రీస్త్రుతము నిర్వీర్యులను జేసినను ధర్మము సహజముగను విజయమును బడయగలదు.

యూరపుశాంతికిని ప్రపంచశాంతికిని రుష్యావిప్లవ మాటంకముగనున్నదనుభావము ప్రబలియున్నది. ప్రాచ్య దేశముల మోక్షమును, పాశ్చాత్యుల రుష్యా విప్లవము గర్వభంగమును సర్తమాన పరిస్థితు

లందు ప్రాచ్య రాజ్యముల మూలమునను సాధ్యము గాదు. ప్రాచ్య రాజ్యములందు జపానురాజ్యము పాశ్చాత్యరాజ్యములను ప్రతిఘటించుటకు బలసంపదలను గలిగియున్నను ప్రతిఘటనము సాధ్యముగాదు. చీనాహిందూదేశము లంతఃకలహముతోనిండి పరాయత్తములై ఆత్మసంరక్షణమునకును, శాంతిస్థానమునకును నిరుపయోగముగనున్నవి. ఆసియాఖండ విమోచనము యూరపు ఆసియాఖండముల సమ్మేళనముగలరాజ్యముల ద్వారా రావలసియున్నది. రుష్యాతుర్కీ రాజ్యముల కీస్థితి గలదు. రుష్యాప్రజలు పరమదర్పిద్రులైనను దైవభక్తిపరాయణులు. రాజ్యాధికారులు దైవభక్తిలేని పాశ్చాత్యసంస్కార సంభవులు. రుష్యాప్రజలయందు ప్రాచ్యపాశ్చాత్యప్రజాశీలములు మేళగించినవి. మహమ్మదీయమతావేశ స్వభావము, సహనశీలము, సరిశస్వభావము రుష్యాప్రజలయందుగోచరంబగుచున్నది. రుష్యా రాజ్యమున కాసియా యూరపుఖండములందు రాజ్యబలసంపదలుగలవు. రుష్యా రాజ్యాధికారులు ధనస్వాములను ప్రతిఘటించిసాంఘికధర్మమును స్థాపించుటకు దీక్షను వహించుచున్నారు. యూరపు రాజ్యములు రుష్యా రాజ్యమును భగ్నము చేయుటకు దలపెట్టినను రుష్యాను జయించుట మాత్ర మసాధ్యము. రుష్యా జర్మనుదేశములకు వ్యాపారమునకు సంబంధించినసంధిపర్పడినది. రుష్యా, చీనా, జపాను దేశములకును

మిత్రత్వ మేర్పడినది. ఈరాజ్యముల సంయోగము స్థిర పడినపుడు ప్రపంచమునకు సంప్రాప్తముగానున్న భీకరసంగ్రామము దురూహ్యము.

రుష్యా రాజ్యస్థితిగతులే తుర్కీ రాజ్యమునకును సంస్కరణములకును వి. తుర్కీ రాజ్యము యూరపు, ఆసియాఖండములందు వ్యాపించియున్నది. తుర్కీ రాజ్యము తురుష్కుల మహమ్మదీయ మతా

వేశము పాశ్చాత్యులను ప్రతిఘటించుటకు గారణంబగుచున్నది. తురుష్కు రాజ్యము మహమ్మదీయ రాజ్యములకు నాయక మణియై యున్నది. కోట్లకొలది మహమ్మదీయులు స్వాతంత్ర్యసిద్ధికి తుర్కీ నాయకత్వ మపేక్షించుచున్నారు. గ్రేటు బ్రిటను, ఫ్రాన్సు, ఇటలీ మొదలగు రాజ్యములకును, తురుష్కు రాజ్యమునకును, సీమాంత ప్రదేశములందు సంఘర్షణ మనవరతము గలుగుచున్నది. ధర్మకర్తృత్వవ్యాజమునను ఈరాకు దేశమునాక్రమించుకొన్న విభ విషయదంతమునకు నిదర్శనముగ నున్నది. రుష్యా తురుష్కు రాజ్యములకు సంధి ఏర్పడినట్లు వదంతులు గలవు. ఐరోపామహాసంగ్రామము మహమ్మదీయ ప్రజలకు యుద్ధాభిరుచిని కలుగజేసినది. స్వల్పరాజ్యములైన మొరాకో, సిరియా మొదలగు రాజ్యములు ఫ్రాన్సుకు జూపుచున్న ప్రతిఘటనము మహమ్మదీయ ప్రతాపాన్ని వెల్లడిచేయుచున్నది. ప్రపంచపరిస్థితు లనిదృష్టితో బరిశీలించునప్పుడు భావిపరిమాణమంధకారబంధురముగ గనుపడుచున్నది. యూరపు ఆసియా సమస్య, క్రైస్తవ మహమ్మదీయ సమస్య, కార్మికధనస్వాముల సమస్య, సాంఘిక సంఘర్షణ సమస్య మహాసంఘోభమునకు గారణంబగుట సహజము. ఆసన్నమైయున్న మహాసంఘోభము నుపశమింపజేయవలసిన భారము మహాసామ్రాజ్యలాభముల సనుభవించుచున్న గ్రేటు బ్రిటనుమీద నుగలదు. బ్రిటీషు రాజ్యాధికారులు స్వప్రయోజనములను విసర్జించి లోకకల్యాణమునకును నాత్మసంరక్షణమునకును త్యాగదీక్షనుబూని పరమేశ్వరానుగ్రహమునకు బాతులగుదురుగాత!

భారత సామ్రాజ్య పరిపాలనము మోంటుఫర్డు సంస్కరణములకు బూర్వము మాంటెగుగారు వర్ణించిన

భారత సామ్రాజ్యము

విభముననున యోమయముగను, దారు తుల్యముగను ప్రజాశయములకునిరుపయోగముగను నున్నది. మోంటుఫర్డు

సంస్కరణము లారేండ్లు పనిచేసినను స్వపరిపాలనమును, బాధ్యతాయుత పరిపాలనమును గగన కుసుమములుగ నున్నవి. ఆరంభమునందే సంస్కరణము లసంతృప్తికరములనియును సంస్కరణములనియును నిరర్థకములనియును కాంగ్రెసు నిర్ణయము హృదయము చేసినది. ద్వంద్వ పరిపాలనావిధానము దురారాధ్యమని మంత్రులుగనుండిన లిబరలు, జస్టిసు షామువారు సయుత మంగీకరించిరి. మూడిమను కమిటివిచారణయం దన్ని షాములవారును ద్వంద్వ ప్రభుత్వమును ఖండించిరి. దురారాధ్యమైన ద్వంద్వ ప్రభుత్వమును నాయకు లారాధించిన గాని సంస్కరణముల పురోభివృద్ధి సాధ్యముగాదని రీడింగుబర్క్లెను హెడు ప్రభువులు, సర్ అలెగ్జాండరు మూడిమనుగారు విసుగువిరామములేకను నుపదేశించుచున్నారు. దురారాధ్యమైన సంస్కరణములను సయుత మారేండ్లునుండియును మితవాదులు, స్వతంత్ర వాదులు, జస్టిసు షామువారును నారాధించిన విషయము రాజ్యాంగచరిత్రము విశదము చేయుచున్నది. గతించిన మూడేండ్లయందును స్వరాజ్య షాము సయుతము సంస్కరణముల నారాధించినది. స్వరాజ్య షాము మనేకసందర్భములందు ప్రభుత్వ విజయమునకు దోడ్పడినది. స్వరాజ్య షామునాయకుడు పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారు స్కీను కమిటీయందు పనిచేసిరి. విట్టలు భాయి షాముగారు సామ్రాజ్యశాసనసభ కధ్యక్షులుగ నుండిరి. జమ్నాదాసు మహతాగారు మొదలగువారు ఉపసంఘములందు గలిసి పనిచేసిరి. నెహ్రూ జిన్నాగారు లీసందర్భములను సమయోచితముగను ప్రభుత్వమునకు వ్యక్తముచేసినను ప్రభుత్వహృదయ మయోమయముగ నున్నది. సామ్రాజ్యశాసనసభ సంస్కరణములను నిర్ణయించుటకు భిన్న షాముల సమావేశమును జేయవలయు

నని నిర్ణయించినది. రాజ్యసభాసభ్యులు రాయలు కమిషనును నియమింపగోరిరి. నిరంకుశ ప్రభుత్వావలంబనులు మూడిమనుకమిటి నిర్ణయమునైనను నాచరణమునందు బెట్టవలయునని ప్రార్థించిరి. ప్రజాప్రతినిధుల తీర్మానములకును, ప్రార్థనలకును ప్రభుత్వపుజవాబు సకేమిరామై యున్నది. నిరంకుశ ప్రభుత్వము చిరంజీవిమై నర్థింపటకు ప్రభుత్వ మవలంబించుచున్న మార్గము ప్రజాహృదయమునందు నిరాశను గలుగజేసినది. సైన్యవ్యయము ఇంచితేపుకమిటి నిర్ణయించిన పరిమితికైనను తగ్గలేదు. సైన్యమునందు భారతీయుల కించకేనియును ప్రవేశముగలుగలేదు. వంగదేశ నిర్బంధములు నిరాటంకముగను సాగుచున్నవి. లీకమిషను నిర్ణయములు యూరపియను ఉద్యోగస్థులకు వేతనాదుల సభివృద్ధిచేసి ఉద్యోగములను స్థిరతరము చేసినవి. వేతనాదుల యభివృద్ధికి సంవత్సరమునకు కోటిన్నరరూప్యములవ్యయమధికమైనది. నామ్రాజ్య ప్రభుత్వమునందును రాష్ట్రప్రభుత్వమునందును సమర్థింపతగ్గి పరిపాలనము నిత్యవ్యవహారమైనది. శాసన సభలు నిరాకరించినవిషయములను రాష్ట్రపాలకులను రాజప్రతినిధియును సమర్థించుచున్నాడు. ఆర్థిక సైన్య పరిపాలనవ్యవహారములందేకోశమునందున బాధ్యతలేని ప్రభుత్వము ప్రజలకు విశ్వాసపాత్రముగాజూచుదు. విశ్వాసపాత్రముగాని ప్రభుత్వముతో సహకార మసంభవము. ఈ ధర్మము ననుసరించిన కలకత్తా, నాగపురము, అహమదాబాదు, గయా కాంగ్రెసులందు స్వరాజ్యసంపాదనమున కసహాయయోగమును కాంగ్రెసునిర్ణయించినది. అసహాయోద్యమము గలుగజేసిన మహాప్రభోధము సర్వత్ర ప్రత్యక్షమగుచున్నది.

ప్రపంచస్థితియందు ధర్మాధర్మములకు సంరంభము సహజముగాని సాహచర్యము సహజముగాదు.

సాహచర్యము బలవంతముగను గలిగి

అసహాయ
యోగము

నను ప్రయోజనముగలుగదు. సత్యా

న్వేషణ పరాయణుడైన గాంధీమహా

త్ము డీనత్యమును రాజ్యాంగవ్యవహారముల కనువర్తింప

జేసి స్వరాజ్యసంపాదనమునకు నూతనవిధానమును ద్యోతకముచేసెను. అసహాయయోగమునకు దౌర్జన్యరాహిత్యము ప్రాణము. మానవవ్యవస్థలం దీయోగముప్రయోగయోగ్యముగనుండుటకు చిరతరాభ్యాస మవసరంబగుచున్నది. దౌర్జన్యమునకును, శుబలప్రయోగమునకును నభ్యస్తమైన ప్రపంచమున కసహాయయోగ మవలంబితమై పరిహాసమునకు బాత్రమగుచున్నది. స్వరాజ్య సంపాదనమునకును, నిరంకుశ విధాన ప్రతిఘటనమునకును కాంగ్రెసు అసహాయ యోగసాధనమును విధించినపుడు మహత్తరమైన నూతనధర్మమును కాంగ్రెసు ప్రతిపాదించినది. అపరిచితమైన ధర్మానుష్ఠానమునందుగలిగిన దుష్కార్యములు భయభ్రంతులను గలుగజేసినను అసహాయయోగమునకు రాజ్యాంగవ్యవహారములందు స్థిరప్రతిష్ఠగలిగినది. సీతనియమములేని రాజ్యాంగ వ్యవహారముల కసహాయయోగము ధర్మలక్ష్మియునుగల్పించినది. లాభః రిశిష్టమైన రాజ్యాంగసంరంభమునందు త్యాగధర్మమును స్థాపించినది. అసహాయయోగాభ్యాసకులు, విద్యాలయములను, నృత్తులను సంసారసౌఖ్యములను విసర్జించి కారాగృహవాసమును స్వీకరించిన విధము భారతరాజ్యాంగసంరంభమునందు స్థిరప్రతిష్ఠను బడయగలదు. అసహాయయోగము భారతహృదయమునందును ప్రపంచదృష్టియందును ధర్మనిరీక్షణమును స్థాపించినది. పరామలంబనస్థితి కలవాడు డైన ప్రజలయందసహాయయోగాభ్యాసము దుస్థరమైనను సత్యాగ్రహ ధర్మము గ్రాహ్యమై వ్యాపకమునుబొందినది. దేశః రిశిత్తులసహాయోద్యమప్రస్థానమున కంతరాయములను గల్పించినపుడు స్వరాజ్యోత్త నిర్మాణము రాజ్యాంగసంరంభమున కవసరంబైనది.

సత్యాగ్రహప్రస్థానమునం దనుభవజ్ఞుడైన గాంధీ

మహాత్మునకుగల సహన మితరనాయకులకు గలుగజా

లేబంధుదాసు

లదు. శాసనోల్లంఘనసాధనమును

పరిశీలించుట కేర్పడిన యుపసంఘము

శాసనసభాప్రవేశమును నిర్ణయించినది. దేశబంధుదాసు,

మోతీలాలు నెహ్రూ, విట్టలభాయి పటేలుగారు మొదలగు నాయకులు శాసనసభా ప్రవేశమును సమర్థించిరి. రెండేండ్లు బహిష్కారపక్షమునకును ప్రవేశపక్షమునకును ప్రబలమైన వివాదములు జరిగినవి. డిల్లీ, బెల్గాములందు కాంగ్రెసు స్వరాజ్యపక్షమునకు సభాప్రవేశమున కనుమతి నొసంగినది. కాన్పురమునందు కాంగ్రెసు శాసనసభాప్రవేశ మన్నిపక్షములవారికిని సనుమతి నొసంగినది కాన్పూరు తీర్మానము గిగి పుటయందు గలదు. ఆతీర్మానపు సారాంశమునే డిల్లీయందు మార్చి ఆరవతేదీన గూడిన అఖిలభారత జాతీయసభోప సంఘము స్థిరపరచినది. ఆతీర్మానమున కనుగుణ్యముగ స్వరాజ్యపక్ష సభ్యులును, మరి కొందరును సామ్రాజ్య శాసన సభ నుండియును రాష్ట్రీయశాసనసభల నుండియును నిర్గమనము చేసిరి. ఈ శాసనసభా ప్రస్థానమునకు ప్రధాన నాయకులు దేశబంధు చిత్తరంజనదాసుగారు. దాసుగారి త్యాగము, దేశభక్తి, పరిజ్ఞానము, సంకల్పసామర్థ్యము, ప్రజాహృదయము నాకర్షించినవి. గతించిన ఎన్నికలయందు దాసుగారి పట్టుదలవలనను స్వరాజ్యపక్షమునకు వంగ రాష్ట్రమునందును మధ్యరాష్ట్రములందును విజయము గలిగినది. ఈ రెండు రాష్ట్రములందును స్వరాజ్యపక్షము ద్వంద్వప్రభుత్వమును నిర్వీర్యముచేసినను, నిరంకుశ ప్రభుత్వము యథాప్రకారము జరుగుచున్నది. శాసనసభా ముఖమునను నిరంకుశవిధానమును నిర్మూలము చేయుట యసంభవమని గతించిన మూడేండ్ల యనుభవము విశదముచేసినది. ఈసంరంభమునం దాత్మార్పణమును జేసిన దేశబంధుదాసుగారి ప్రస్థానమును సంతముగను జరుపుట కాంగ్రెసుపక్షవలంబలభర్తమై యున్నది. రాగల ఎన్నికలందు కాంగ్రెసుప్రత్యర్థులకు విజయము గలుగునటులు కాంగ్రెసు ప్రచారకులును ప్రజలును పాటుపడి దేశబంధుదాసుగారి మహాత్యాగమును సార్థకముచేయుదురుగాత !

మోంట్గుఫర్డుసంస్కరణముల యారంభమునందు కాంగ్రెసుశాసనసభల బహిష్కారమును నిర్ణయించినది.

ఎన్నికలు
శాసనసభలు

రెండవ ఎన్నికలందు స్వరాజ్యపక్షము పాల్గొని కొంత విజయమునుబడసినది.

మూడవ ఎన్నికలయందు

కాంగ్రెసు పక్షము పాల్గొని సంపూర్ణ విజయమును బడయవలసియున్నది. ఇపుడు శాసనసభాప్రయోజనములను విమర్శించవలసిన యవసరముతీరినది. కారణము లేమైనను కాంగ్రెసు శాసన సభాప్రవేశము నామోదించినది. కాంగ్రెసుగౌరవమును దేశప్రయోజనములను గాపాడుటకు కాంగ్రెసుయభ్యర్థులకురాగల ఎన్నికలయందు సంపూర్ణవిజయముగలుగుటకు ప్రజలుపాటుపడి ప్రజాసంకల్పమును నిరంకుశప్రభుత్వమునకు వెల్లడిచేయుట ప్రయోజనకరము. సామ్రాజ్యశాసనసభయందును, రాష్ట్రీయశాసనసభలయందును కాంగ్రెసుప్రతినిధులసంఖ్యప్రబలముగ నున్నపుడు ప్రజలస్వరాజ్యసంకల్పము ప్రభుత్వమునకు విశదముగాగలదు. ఎన్నికలప్రయోజన మెటులున్నను స్వరాజ్యసంపాదనమునకును స్వరాజ్యానుభవమునకును మూలాధారము నిర్మాణకార్యక్రమమని అన్నిపక్షములవారును సంగీకరించుచున్నారు.

ఎన్నికలఫల మెటులున్నను స్వరాజ్యానుభవమునకు ప్రజాక్షేమము మూలాధారమైయున్నది. కూడు

నిర్మాణవిధానము

గుడ్డ ఇల్లువాకిలిలేని ప్రజలకు కూడు గుడ్డను గల్పించుటయే స్వరాజ్యానుభవమునకు బీజము.

ముప్పదిమూడుకోట్ల ప్రజల కాత్మవిశ్వాసము కర్మయోగసాధనముననే సిద్ధింపవలసియున్నది. ప్రజాసామాన్యము స్వరాజ్యమంత్రమును జపించుచుకర్మయోగాభ్యాసమునుజేయుటకు రాటము సాధనము గాగలవిధమును గాంధీమహాత్ముడనవరతము బోధించుచున్నాడు. మహాత్ముడు తనబోధలనాచరణమునందు బెట్టుచున్నాడు. శాసనసభలయం దేవేయిమందికో పని యుండునుగాని యితరుల కేవిధమైనపనియును నుండదు. ముప్పదిమూడుకోట్ల ప్రజలశక్తియును వినియోగపడిన గాని స్వరాజ్యము సాధ్యముగాదు. హిందూమహమ్మదీయవిభేదములు, బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతరవిభేదములు

నిమ్నజాతులదుర్దశ, మొదలగువిషయములు స్వరాజ్యమున కాంటకములుగ నున్నవి. తొమ్ములతోను దారిద్ర్యముతోను నిండి ముప్పదికోట్లప్రజలుగలదేశమునకు రాట పుషరిశ్రమ గృహపరిశ్రమమై జీవనాధారము గాగలదు. నిర్మాణకార్యాంగమైన ఖద్దరునిర్మాణము బాగుగజరుగుటకు గాంధీమహాత్ముడు తంతుకారసంఘమును స్థాపించి దానియభ్యుదయమునకు యావచ్ఛక్తిని వినియోగించుచున్నాడు. ప్రజలందరును తంతుకారసంఘమునందు సభ్యులుగజేరియును ఖద్దరునువాడియును దేశబంధుస్మారకనిధికి విరాళములనిచ్చియును గాంధీమహాత్ముని ప్రయత్నములను స్వరాజ్యమును సఫలముచేయుట యుత్తమధర్మముగనుండగలదు.

మార్చిమాసాంతముతో రీడింగుప్రభువు రాజ్యాధికార మంతమును బొందుచున్నది. రీడింగుప్రభువు దివ్యమైన యవకాశములను గోల్పోయిన విధమును వారిపరిపాలనాకాలము విశదము చేయుచున్నది. ఏరికాలమునందు నిర్బంధములు ఫలించినవిధమునను ప్రజాశయములు ఫలించలేదు. ఎప్పటికప్పుడు ప్రజ లేవరములో యుట్టిపడునని తలంచుచుండిరి. న్యాయవాదినైపుణ్యముజూపినటులు న్యాయమూర్తిధర్మానురక్తిని రీడింగుప్రభువు చూపలేదు. లిబరలు పక్షానుచరుడుగవచ్చి కస్సర్వేటివు పక్షావలంబనుడుగ నిర్గమించుచున్నాడు. అధికారాహంకారము, సామ్రాజ్యాభిమానము వాగాడంబరము, నిరాదరణభావము, శ్వేతజాత్యభిమానము వీరిపరిపాలనాకాలమునందతిశయిల్లి భారతీయాశయములు గుంటినవి. వ్యవసాయ విచారణ సంఘము, భారతనౌకాదళము వీరు ప్రసాదించినవిరములు. భారతహృదయమును కలవరపరచుచున్న దక్షిణాఫ్రికాసమస్యపట్ల నైనను హాడ్డింజిప్రభువుచూపిన సాహసధైర్యములను రీడింగుప్రభువు చూపలేదు. రాజప్రతినిధిపదవి రాజ్యభాగములకును వినియోగపడదని విధమునను భారతప్రయోజనములకు వినియోగపడదని రీడింగుప్రభువు పరిపాలన

ము విశదము చేసినది. పండితమోతీలాలు నెహ్రూగారు తెలిపినటులు భారతీయుల దీనాలాపములు నిర్ధరకములుగ నున్నవి.

రాజప్రతినిధుల నిర్గమాగమనములు పరిపాటియైనను ప్రథమాగమన సమయమునందు వారి గుణగణంబులను సంక్షిప్తముచేయుట, స్వాగతంబునొసంగి యిసు ప్రభువు గుట యాచారముగ నున్నది. బ్రిటిషు

సామ్రాజ్యాభిమానులు స్వస్తివాచకములతో సాగనంపిరి. ఇర్వినుప్రభువు రీడింగుప్రభువుమార్గము నవలంబించుట కభయము నొసంగెను. సామ్రాజ్య నిర్వహణమునకు బ్రిటిషుప్రజలకుగల దక్షత్వమును బ్రశంసించెను. బాధ్యతాయుతపాలనమును బడయుటకు బ్రిటిషుద్వీపములకు బట్టినకాలమును వ్యక్తముచేయుచు బాధ్యతాయుత పాలనమును సక్రమమార్గమునను స్థాపించుటకు భారతీయులతోద్వాటు సపేక్షించెను. ఇర్వినుప్రభువుతెలిపిన భావము లాంగ్ల సామ్రాజ్యాభిమానుల కానందదాయకము లైనను భారతీయుల కాశాభంగమును గలుగజేసినవి. దేశము సకలవిధములను క్షీణించుచున్నపుడు కార్యములు రక్షణమునకు సాధనములుగాని సదాశయములు రక్షణమునకు సాధనములు గావు. ఇర్వినుప్రభువుకాలమునందును రీడింగుప్రభువు కాలమునందువలె సామ్రాజ్యాంగరథము మందగమనమును జేయునని ఇర్వినుప్రభువు తెలిపిన భావములు విశదముచేయుచున్నవి. రాజప్రతినిధు లెందరువచ్చిపోయినను స్వరాజ్యమునకు స్వయం సహాయమే సాధనమని రీడింగు ఇర్విను ప్రభువుల ప్రసంగములు విశదముచేయుచు భారతీయులకు కర్తవ్యమును బోధించుచున్నవి.

భరతవర్షావృతమైన విషమపరిస్థితు లాంధ్రరాష్ట్రమునందును ప్రతిష్ఠను బడసినవి. కుల ఆంధ్రరాష్ట్రము భేదములు మతభేదములు పక్షభేదములు ప్రజాజీవన ప్రవాహమును కలుషముచేసినవి. ఉత్సాహపూరితమైన ప్రజాహృదయమునందు నిరుత్సాహము జనించినది. కాంగ్రెసు ప్రచారము మందగించినది. కాంగ్రెసు

సంఘములు నామమాత్రా వశిష్టములుగ నున్నవి. సంఘములందు సభ్యులులేరు. ధనములేదు. నాయకులదృష్టి ఎన్నికలయందు లగ్నమైయున్నది. స్థానికసంస్థలకు సంబంధించిన యెన్నికలయందు జరుగుచున్న యక్రమములు కోర్టులకెక్కుచున్నవి. స్థానికసంస్థలం దర్జీలు, నిషేధములు సామాన్యములైనవి. శాసనసభల యెన్నికల సందర్భమునను జరుగనున్న తీవ్ర సంరంభమున కీవిభేదములు సూచనలుగ నున్నవి. శాసన సభలయెన్నికల సందర్భమునను స్వరాజ్య పక్షమునకును జాతీయపక్షమునకును సంయోగము గలుగుట ప్రశంస నీయముగనున్నది. శాసనసభాభ్యర్థులను నిర్ణయించుటకు విజయవాడ యందు గూడనున్న సభయం దభ్యర్థులను నాయకులు నిచ్చుట పాతబుద్ధితో నిర్ణయించి ఎన్నికలయందు ప్రజా సానుభూతిని బడయుట విజయమునకు సాధనము గాగలదు. కాంగ్రెసు ప్రచారమునందుగల నిరుత్సాహము ఖద్దరు వ్యాసము నందును గోచరంబగు చున్నది.

అసహాయోద్యమారంభమునుండియును ఖద్దరు నిర్మాణమాంధ్ర దేశమునందుముందజవేసినది. ఆంధ్ర దేశ

పుఖద్దరన్నిప్రాంతములందును వ్యాపకమును గాంచినది. పొందూరు ఖద్దరు

దేశమునందంతటను పేరొందినది. ఖద్దరు నిర్మాణమునకు కేంద్రస్థానము లేర్పడినది. ప్రజలు ఖద్దరుబట్టలనుధరించి స్వరాజ్యోత్సాహమును వ్యక్తముచేయుచుండిరి. ఖద్దరు నిరుపేదలకునేవనాధారమునకుసాధనభూతమగుచుండెను; ఇపుడు ఖద్దరునిర్మాణధారణమునందు ప్రజలకుగలయుత్సాహము క్రమముగను క్షీణించుచున్నది. ఖద్దరువ్యాపారము తగ్గినది. గాంధీమహాత్ముడు స్థాపించిన శంతుకార సంఘమునందు 2000 సభ్యులుమాత్రమే చేరగలిగిరి. ఖద్దరునిర్మాణవ్యాసమునకు ధనము లేదు. ప్రచారకులు లేరు. అఖిలభారతశంతుకార సంఘమొనంగిన యష్టమీదను ఆంధ్ర ఖద్దరుసంస్థ లాధారపడియున్నది. కొన్నిమండలములందు ఖద్దరుసంస్థలు దుస్థితియందున్నవి. ఆంధ్రదేశమునందలి ఖద్దరుసంస్థలు అఖిలభారత ఖద్దరుసంస్థాన

యొక్క విశ్వాసమునుగోల్పోయి అస్త్రతిష్ఠ పాలగుచున్నవి. ఆంధ్రులగౌరవమును గాపాడుటకు ఖద్దరునిధిని స్థాపించి శంతుకార సంఘమునందుసభ్యులను జేర్చుటయును ఖద్దరు వ్యాసమును జేయుటయును నత్యంతావసరములై యున్నవి.

కాంగ్రెసువ్యవహారములందును ఖద్దరు త్యాగమునందును గోచరంబగుచున్న యలసత్వము సకల వ్యవస్థలందును గోచరంబగుచున్నది. పరినిరుత్సాహము శ్రమలు వ్యవసాయము స్తంభించినవి.

ప్రజలపరపతి తగ్గినది. వడ్లమరలు నిలిచిపోయినవి. ఇరువదిలక్షల రూప్యములు వ్యయముచేసి నిర్మింపబడిన కాగితపు యంత్రాలయము ధనములేకమూయబడియున్నది. చెన్నపురి యందలి పెన్నిలు యంత్రాలయము తగినపోషణములేక వికసించుటలేదు. భూములు నీటి యాధారములు లేకను ఫలించుటలేదు. రయితులు పరపతిలేకను బాగుపడుటలేదు. ఆర్థికపారిశ్రామిక సంస్థలందు గోచరంబగుచున్న మాంద్యము వాఙ్మయమునందును నితర రంగములందును గోచరంబగుచున్నది. పత్రికల ప్రచారము తగ్గినది. గ్రంథముల యాదరణము క్షీణించినది. జాతీయవిద్యాలయము లంతరించినవి. జాతీయసంస్థానలు ప్రజాపోషణములేకను కృశించినవి. నిరుత్సాహము సర్వత్ర ప్రత్యక్షమగుచున్నది. దేశావృతమైన నిరుత్సాహమును వినర్జించి ప్రజలు కర్మయోగాగూఢులై ఆంధ్రోద్యమాశయములను సఫలము చేయుటకు బాటుపడి భారతరాజ్యాంగవిధానమునం దాంధ్రులర్హస్థానమును భగవదనుగ్రహమునకు బడయుదురు గాత!

ఆంధ్రోద్యమాశయములు సఫలమగుటకు దేశకాలములు పరిపక్వమైన విధమును వ్యవహారపరిస్థితులు విశదము చేయుచున్నవి. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయముశాసనరూపమునుదాల్చినది. శ్రీయత కట్టమంచిరామలింగా రెడ్డిగారు వైసుభాస్వెల్లరుగను, సుబ్రహ్మణ్యము చెట్టిగారు రిజస్ట్రారుగను

నియమింపబడిరి. ఉభయులును బ్రాహ్మణేతరు లైనను విద్యాభినివేశముగల యాంధ్రులు. ఏప్రిలు మాసమునందు విజయవాడయందు కార్యాలయము స్థాపితముగానున్నది. ఆంధ్రవిశ్వ విద్యాలయమునకు విద్యాప్రవృత్తియందాంధ్ర భాషోపయోగము బీజముగ నున్నది. విద్యాప్రవృత్తియందు విశేషమైన మార్పులు గలుగకపోయినను సీమాల ధర్మమునైనను రామలింగా రెడ్డిగారు పోషించి ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమును సార్థకము చేయుదురు గాత! విశ్వవిద్యాలయ స్థానము లేకను కార్యాలయము మాత్రమేకల బెజవాడ విజ్ఞానవ్యాసమునకు ప్రయోజనకరముగ నుండజాలదు. బెజవాడపౌరులును కృష్ణాగుంటూరు మండలస్థులును బెజవాడ నొక కేంద్ర స్థానమునుజేయుటకు బాటుపడి కార్యస్థానమును సార్థకముచేయుట యవసరము. సామ్రాజ్యశాసనసభయందును రాజ్యసభయందును, రాష్ట్రీయ శాసనసభలయందును తమిళ కర్ణాటోత్కల రాష్ట్ర నిర్మాణములవిషయమై జరిగినచర్చ భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రముల నిర్మాణావసరమును విశదము చేయుచున్నది. రాగలయెన్నికలయందు వోట రులీవిషయమై అభ్యర్థులకాజ్ఞానోసంగి స్వరాజ్యస్థానమునకును, భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రవిభాగమునకును తోడ్పడుట సమంజసము.

భారతరాజ్యాంగపరిణామ మగాధముగనున్నది. పదునాలుగురాష్ట్రములు 600 స్వదేశసంస్థానములుగల భారతవర్ష రాజ్యాంగ విధానము భారతరాజ్యాంగ పరిణామము రాజ్యాంగవేత్తలకు విశ్రమమును గొల్పుచున్నది. బ్రిటీషురాజ్యాంగవిధానమతుకులబంతవలె దేశప్రయోజనములకు నిఘోయోగముగ నున్నది. బ్రిటీషురాజ్యాంగ విధానమునకు

ప్రాణపోషణమున కవసరమైన హృదయాంగములులేకను దుర్బలాయత్తముగ నున్నది. కేంద్రప్రభుత్వమునకును, రాష్ట్రప్రభుత్వములకును స్వదేశసంస్థానములకునుగల సంబంధబాంధవ్యములను నిర్ణయించుట రాజ్యాంగపరిణామమునకు మూలాధారము. భారతరాజ్యాంగ విధానమును విమర్శించుటకు నియమింపబడిన సర్ ప్రెడరికు హైవ్వుగారు రాజ్యాంగసమస్యను బరిశీలించి కేంద్రప్రభుత్వమునకును రాష్ట్రప్రభుత్వములకును సంబంధమును నిర్ణయించవలసిన యవసరమును విశదముచేసెను. కేంద్రాధికారి యనకు బద్ధములైనస్వయంవ్యక్తిత్వముగల భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రములనిర్మాణమే స్వరాజ్యసౌఖనిర్మాణమునకు సాధనమని హైవ్వుగారు తెలియజేసిరి. ఎప్పటికైనను భారతరాజ్యాంగ నిర్మాణమునకీవిధానమే శరణ్యముగనున్నది. కాలహరణమైనకొలదియును సీసమస్య దురాధ్యమగుచున్నది. అయోనిలు కర్మిసుగారీవిధానమును సూచించినను ఆంధ్రప్రముఖులు మోంటుఫర్డు సంఘమునకు నివేదనమును సమర్పించినను మోంటుఫర్డు సంఘము స్వధర్మనిర్వహణమును జేయుటకు వెనుకంజ వేసి సంస్కరణములను నిరర్థకముచేసినది. 1929-వ సంవత్సరమునందు నియమింపబడెడి యుపసంఘమైనను సీసమస్యను సంపూర్ణముగను విమర్శించి భారతరాజ్యాంగమునకు సాంఘాతికపరిపాలనావిధానమును నిర్ణయించి పరిపాలనావిధానమును నియమబద్ధముచేయుట యవసరము. చిరకాలమునుండియును ఆంధ్రోద్యమా భ్యుదయమునకు బాటుపడుచున్న యాంధ్రమహాజను లీసుముహూర్తసమయమునను త్యాగపరాయణులై భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రవిభాగమునకు వారిశక్తిసామర్థ్యములను వినియోగించి నీస్థిరమైన భారతరాజ్యాంగనిర్మాణమునకు దోడ్పడుదురుగాత!

సంపూర్ణము

లోకానుభవము

కవికవిత

కీ. శే. తల్లాప్రగడ సూర్యనారాయణరావు గారు

తలఁపుల బావి యీ మనసు, తత్సలిలంబులఁగ్రోలఁ గోర్కెలో

నలరినఁ బల్కుచేఁ దలను నాజలముల్ గ్రహియింపనోను, అం
దలిజల, లోతునున్, రుచులు, తగ్గును హెచ్చు స్వభావసిద్ధముల్
తలఁపులఁదోడఁగాఁ బలుకుధార లభించు విశుద్ధ మీశ్వరా!

చ. కవిమన సూరికుండ, చెదొ కల్పనసేయుచునుండు నెప్పుడున్
దపులవలెన్ మనస్సునకు దగ్గవిచిత్రము సృష్టిలోని దు
ద్భవమగు నూహ లానయిని పల్వలు చిల్వలు బెట్టు, దాని నిం
పపునటుఁ గూర్చుదాఁక సతఁ డారయఁబోడు విరామ మీశ్వరా!

చ. పలుకును బల్కు హత్తుకొనుపట్టునఁ బూవుల గుత్తిలో విరుల్
గలిసిన యట్లు హత్తవలె, గమ్మని తావుల కిమ్ములై విరుల్
జలజల రాలినట్లు పదసంపుటముల్ విదళింపఁ బల్కులున్
దలఁపులు గ్రమ్ములాడవలె, నగ్గను నగ్గను మంచు నీశ్వరా!

చ. కవికిఁ దలంపు నందయినఁ గల్గిని భావము గోచరించుఁ ద
త్కవనమునం దొకొక్కని కతండ్ కదా చను నశ్వవాక్కనన్
కవి కొనఁగూడు భావములు గాంచును రూపము మాటలోన ని
పపు నటు లట్టివాడె కవియన్న, నవాంతరు లన్య లీశ్వరా!

చ. అరవిరి బుద్ధి, యం దుదయహా సపుడడ్డు రసంపుఁ దేనియల్
వరలెడు బల్కుఁదేం ట్లచట వర్తిలుఁ బూరసముల్ గ్రహింప, నా
కరణినిఁ గూడఁ బెట్టినవె కైతలినన్ జనుఁ దేనెపట్లు, వా
ని రసికు లాని పోనడఁప నేర్తురు వ్యాధులు నాథు లీశ్వరా!

చ. కవియును జిత్ర కారుఁడును గాయకుఁడున్ సరివారలే భువిన్
కవి యొకఁడే ప్రశస్యడయి గౌరవ మందుట కేమి హేతువో?
కవి యొనరించు కావ్యము జగత్తున నెల్లెడనుండునెప్పుడున్
ప్రవిమల చిత్ర గానముల ప్రభవ మంతట నుండ దీశ్వరా!

చ. మనసును గష్టపెట్టి, బహుమార్గములన్ గమనింపఁజేసి, దా
నొనరిచినట్టికావ్యమున నొందినకష్టము కావ్యకర్తకున్
గనుపడకుండఁ బోవుఁ గద, కావ్యముఁ దక్షణము మెచ్చుకొన్నచో
నొనరిన కష్టమంతకును నొందుఫలం బతఁ డప్పడీశ్వరా!

చ. తనువుగదయ్య పల్కుకవితాసతి, కర్థము ప్రాణ, మందునన్
దన రెడిన్యక్తిభావము, సుధాద్రవరూపరసంబె యాత్మ, యే
తనువున నివ్వించున్నయును దార్కొనునో సుమనోమనోజ్ఞతన్
గనుగొననట్టియే కవిత, కావ్యమటన్న నదే పరాత్పరా!

ఆంధ్రపత్రిక - సంపత్కరాది సాహిత్యకావ్యముల వ్యాఖ్యలు

శ్రీ ౧

శ్రీమంత్రి కొడూరి శివం పుష్పం ప్రగతి

౧

శ్రీమంత్రి వ. ప. గోపాలాచారిగారు

అక్షయ సం. అధికవైత్రి శు. ౧ సోమవారమా

శ్రీ సుబ్బారావు గారు

శ్రీ సుబ్బారావు గారు

శ్రీ సుబ్బారావు గారు

శ్రీ సుబ్బారావు గారు

శ్రీ సుబ్బారావు గారు

వేదాశీస్సులు - ఆంధ్రీకృతములు

పెండ్యాల వేంకటసు బ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు

శ్రుతి: త్వం తం బ్రహ్మణస్సతే, సోమ ఇంద్రశ్చనుర్త్వం. దక్షిణా పాత్వంహసః—ఋగ్వేదమ్.

బ్రహ్మణ స్పృతినీవును పాకరిపుడు, చంద్రుడును దక్షిణాదేవి చక్కగాను
ఆంధ్రమర్త్యుల పాపంబు లడహరించి, యక్షయాబ్ధంబునందున హర్షమిడుడు.

శ్రుతి: సం త్వా సించామి యజుషా ప్రజా మాయు ధనంచ—యజుర్వేదమ్.

గీ. బాగుగా దనిపెద నిన్ను బ్రజను నాయువు ధనమిడియను యాజుషంబున శుభమగు
నక్షయాబ్ధంబునందున నాంధ్ర దేశ, ప్రజల కెంతయు హర్షంబు ప్రబలుచుండ.

శ్రుతి: శతం జీవే మాశరాత్ వయంతే—సామవేదమ్.

గీ. బ్రదుకు శతవత్సరంబులు భద్రకీర్తి, బడయుదుము సర్వకామముల్ వడసి యనెడి
సామ మక్షయాబ్ధంబున సత్యరతుల, కాంధ్రజనులకు నాయువు సధికపఱచు.

శ్రుతి: శం నో దేవీ రభీష్టయ ఆపో భవంతు పీతయే, శం యో రభి స్రవంతు సః—అథర్వవేదమ్.

గీ. మాకు నుదకదేవతలెల్ల మది కెసంగు, కోర్కుల ప్రవాహమునొసంగి కూడునను స
థర్వ మక్షయాబ్ధంబున నాంధ్రమహిని, సస్యహితవర్ష సరణిని సౌఖ్యపఱచు.

క. రవి శని కుజ బుధ గురులు, కవి శని రాహువులు కేతు గ్రహ మీయేట
ప్రవిమల సుఖముల కీర్తుల, ద్రవిణము లిడి గాచు నాంధ్రధరణి మిగుల.

అక్షయ

సాక్షి మంగపతిరావు గారు

ప్రే

లనలరారు భారత సీమయందు

వర్షమాత్రంబు విహరించి, ప్రబలదోష్ట

తాపమంతయుజన విదితముగఁ జేసి

తనదు నామంబు సార్థకత్వం బొనర్చి.

క్రోధనాహ్వాయుఁడేగె నేకొదువలేక

రమ్ము వేవేగ నక్షయా! రమ్ము!! రమ్ము!!!

నీదుకృత్యంబు నీవును నిర్వహింప

నాలసింపఁగ నేలరావయ్య యింక.

నేతిబీరకాయ యటులు నీదుపేరు

సార్థకమునేయ నేర్తువే; చాలు! చాలు!

నక్షయాహ్వాయమది నిత్యమగునె నీకు?

క్షయములేకున్నఁ గాదె యక్షయ పగుచువు.

చూడఁ జూడంగ నక్షయా! చోద్యమయ్యె,

నక్షయుఁడవైన బ్రభవత్వమందాటెట్టు?

లెందజక్షయు లేగిరో యింతకు మును

నీస్రభుత్వంబు స్థిరముగా నిలువఁ గలదె?

దుష్టవర్ష సప్తకమును దోలినాము,

క్రోధనాహ్వాయు నిలువెల్లఁ గొట్టినాము,

నీవునక్షయవృత్తిమై నిల్వఁగలవె?

కాన సర్వజనంబులఁ గరుణఁ గాంచి

చేతనై నంత యుషకృతిఁ జేయుమయ్య,

భువి నిరంకుశ పాలనంబును బొనర్చి,

కాశయుక్త్యాదులనుబోలె ఘనతనొందఁ

దలఁపకుము; కీర్తియే శాశ్వతంబుగానఁ,

దగఁ “బరోపకారార్థ మిదంశరీర”

మనెడు నార్యోక్తి విసవా? యేకాబ్జమెకద!

నీస్రభుత్వంబు; సన్మార్గ నియతితోడఁ

గడపి, శాశ్వతకీర్తిని గాంచవలదె?

యైన గడిదేటియున్నార మష్టవర్ష

సంజనిత కష్టసుఖముల సారమాని,

యింకమమ్మేమి నీవు కావింపఁ గలవు?

రమ్ము! వేవేగ నక్షయా! రమ్ము!! రమ్ము!!!

స్వాగత మొసంగువారము సంభ్రమమున,

సంత్యవర్షంబవగుట నీయాధిపత్య

మందు జాగరూకతఁ గోరి యర్థి నీహి

తోపదేశంబు నొసఁగితిఁ గోపగింప.

కయ్య! రావయ్య! యక్షయా! యతిరయమున

నీదురాకను వాంఛించు మాదు సంభ్ర

మంబునింకను నెడనేయ మాననీయ!

మేలె? రావయ్య యక్షయా! మేలమేల?

*

*

*

*

*

*

*

అల్లమరాజు రామకృష్ణయ్య గారు

అరువది వత్సరంబులకు సంతపుటేడని, యేడు గుళ్లికున్

దరియగునట్టి క్రోధనకు దగ్గరి వర్షమటంచు, భీతిచే

పరిపరి కుందనేల ప్రజ? పక్ష్యగళానుజుడౌ విభీషణుం

డరయ శుభోదయుండుగద? యట్ల శుభోదయమక్షయాబ్జమున్.

చం. సత గుడి యేడ్లు దాటితిమి; సాధ్యముగాదను క్రోధనాబ్జమున్

గతమొనరించినాము; మనకష్టదినంబులు వోయెనేటితో;

సతల సుఖోభోగధన సంగ్రహకారణ భూతధాత్రి స

స్యతతి ఫలించు నక్షయ, జనాళికి నక్షయసౌఖ్యదాయయై.

మ. సకలైశ్వర్యములన్, సదా శుభములన్, సత్సౌఖ్యసంపత్సమృ

ద్ధకలంకస్థిరవృత్తులన్, ప్రబల సస్యానీక సాఫల్యతన్,

సుకలావృద్ధిని, సర్వభోగసమితిన్, శోభాయమానంబుగా

నిక నీయక్షయ తన్మమక్ష్యుల, మనోభీష్టాను సారంబుగన్

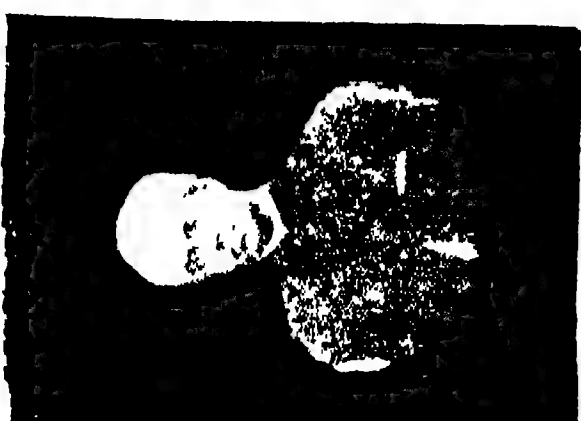
30. $\frac{1}{2} \left(\frac{1}{2} \right)^{n-1} = \frac{1}{2^n}$

20

10

١٤

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525

100

యశ్వంతి స్వామిగారు

శ్రీయుక్తా క

కల్యాణి స్వామిగారు

శ్రీయుక్తా

శ్రీ

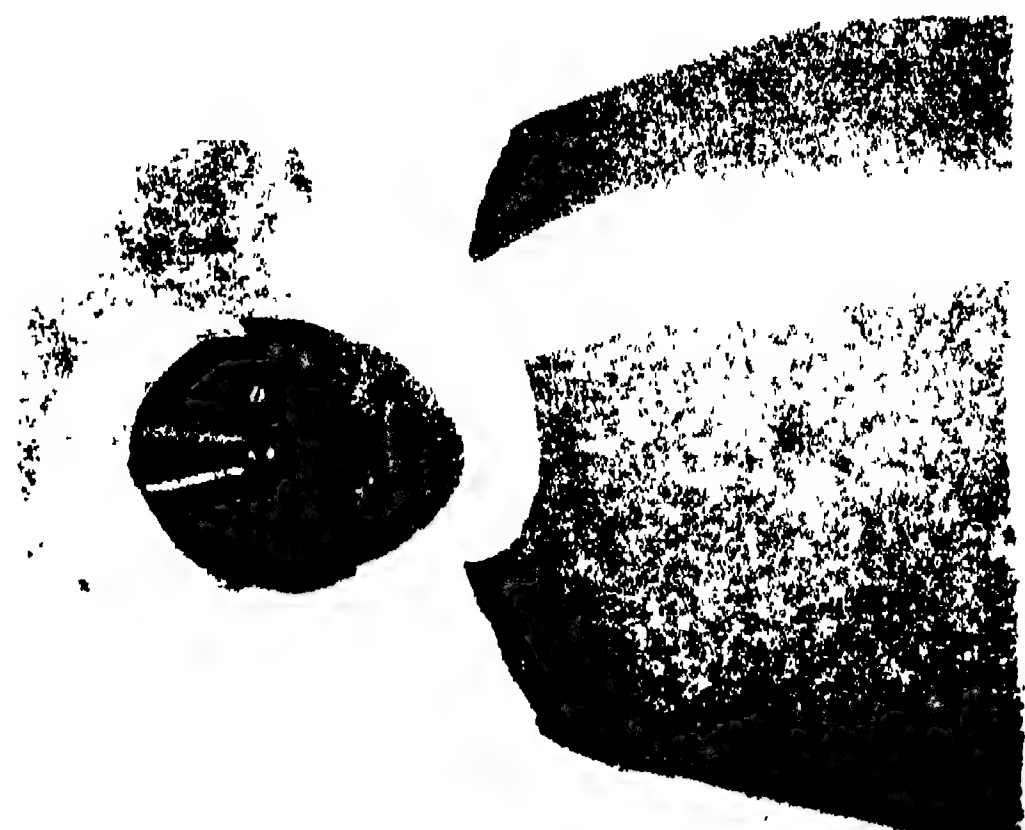

శ్రీయుక్త కల్యాణి స్వామిగారు

శ్రీ

శ్రీ

అక్షయ స్వాగతము

శ్రీమదాంధ్రవిద్యావాచస్పతి, సాహిత్యసరస్వతి, కలావధాని

దోమా వేంకటస్వామి గుప్త గారు

ప్ర

గయినేయ విన్నపమునేయఁ, ద్వంద్వజుడైన క్రోధనుం,

జేగెను గొంత మన్నినివహించి వహింపక; యల్ల నామమ
స్లేగురు కోపనుండొ? యని హెచ్చుగ నాతనివేడలేదు; నీ
వా? గరిమంగరంబిడెద వక్షయసౌఖ్యము; కాన, నక్షయ
స్వాగత మిత్తుమయ్య! భవదాగతి; కక్షయవర్ష రాజమా!

ఉ. అక్షయమో? క్షయంబూ? ప్రభవాదికవత్సర జాలమేలఁదా
నీక్షీతియందుఁగూర్చి యశమేని మతొక్కటియేనిఁ జెంచె ర
క్షేక్షణవీక్షణార్థ యుగ మేర్పడ; నీవనఁ “గాలరూపకుం
డక్షయుఁడొనుదేవుఁ” డని, “యక్షయసౌఖ్యదహాగుణంబె ప్ర
త్యక్షమునేయుదైవవిధ” మంచును నక్షయనామ మూనినా;
వక్షయ వర్ష రాజమ యిఁకట్టి భవత్కృప లోకమందు మే
లక్షయమాను గాన, నిదె స్వాగత మిత్తుము నీకు భక్తితో .

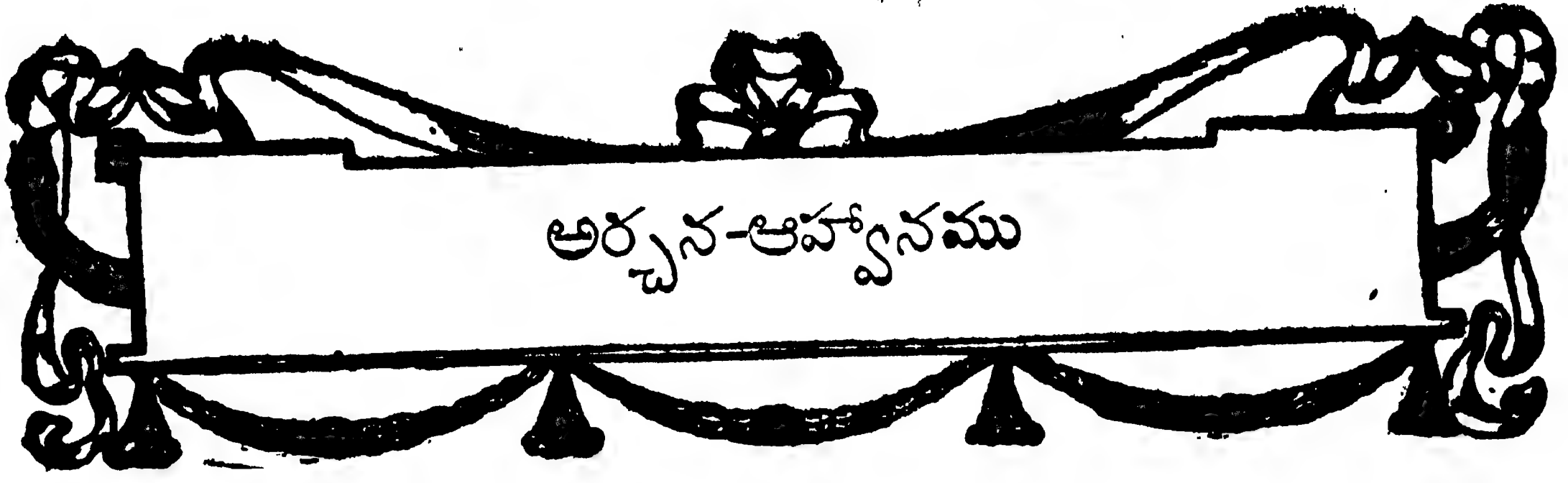
మ. అమితాభీలత రేతిబాధలను బాయంజేసియున్ న్యాయమా
ర్గమునందుం బ్రజలెల్ల సంపదల ధుర్యత్వంబునుంగాంచి సౌ
ఖ్యము లన్నింటినిజెంద, దైవకృప కత్యంతంబుఁ బాత్రంబుగా
నమరన్ భూతదయా స్వదేశగురుభావౌదార్య భాషాభిమా
నములన్మించఁగ, నందున స్మృతు లుదంచత్కిర్తిచే రాజిలం
గ, మహద్గౌరవమందు మక్షయలసన్నామా; సుపుణ్యాబ్దమా!

నీ. “అన్నమో రామచంద్రా వస్త్రమోవాసు, దేవా!” యనెడుమాట లేవిలేక
పైరుపచ్చలవెల్లఁ బరఁగనమ్మదిగాఁ బండి, ప్రజలఁదృష్టిపడఁగఁజేయ
పిల్లజల్ల లెసంగి యెల్లవారల యుల్ల, ములయందు నానందమొలయఁజేయ
సన్మార్గ సంతోషసరణిఁదెల్పెడి భవ్యకళయెల్ల వారిమోముల నటింప
లేమియే లేమియై తగులీలఁ జెలఁగ, అభ్యుదయము తాండవమాడ “నార!” యంచు
నమరులెంచ భవిష్యదబ్దాళికెల్ల, మార్గదర్శకత్వముఁబూని మహిని దు
వంతు పరిపాలనము సేయవలయు నీవు, హరువుమీఱ, నక్షయవత్సరావతంస!

నీ. ఘనసంపదభివృద్ధి జనితభూషావళి, కాంతిచింతామణి కాంతిగాఁగ
పైరుపచ్చలతోడఁ బరిధవిల్లెడు ధరా, వలయమే నందనవనముగాఁగ
తఱిదప్పకఫలింపఁ దనరు నానాఫల, వృక్షంబులే కల్పవృక్షములుగ
భాగీరథీ తుంగభద్రాముఖాపగా, వారియే వరసుధాధారగాఁగ

గీ. పరఁగు జనతతిసౌఖ్య వైభవమెదివ్య, విభవముగ నీహయామునఁ “బృథివిస్వర్గ
లోకమే” యనంజేసి, సుశ్లోకలాభ మందుమయ్య, యక్షయవత్సరావతంస

క. కటుచటు లాపత్పటలో, త్కటదుఃఖపటుత్వ హరణఘనమహిమవిశం
కట విభనాక్షయవర్షమ, యిట మేమిడు స్వాగతం బిడే దయఁ గొనుమా!

పంచాంగుల ఆదినారాయణశాస్త్రిగారు

మంజరీద్వీపద

వీలమిల పిల్ల తెమ్మెరపీచువేళ
జలజల సెలయేళ్లు జాతెడువేళ

మినమిన చుక్కల పస గల్గువేళ
తళతళ దెస తెల్పుదారెడివేళ
నెంతోవేడుకతోడ నింతంత యగుచు
నీపాదయుగళంబు నెమ్మిఁ బూజింప
నీపాపనగు నేను నెఱివిరుల్ దెస్తి

లేచిరా మాయమ్మ లేచిరావమ్మ
కాచియున్నానమ్మ కాన్కలతోడ
నీచెన్నుపాదాల నీడల నిల్చి
చిన్ని నాచేతుల సేవఁ జేసెదను.

* * * *

నిగమాగమవిభూతి నెట్టిపాటంగ
నెవ్వ రేపుంతల నెనయించి రంచు
దిక్కుదిక్కుల నెల్లఁ దెలివొప్పఁ దిరిగి
తక్క-క పూర్వులదారుల నరసి
గు మ్మనిపించెడి కొమరువాసనల
కమ్మందనము లిచ్చుసొమ్ములు దెస్తి

లేచిరా మాయమ్మ లేచిరావమ్మ
కాచియున్నానమ్మ కాన్కలతోడ
నీచెన్నుపాదాల నీడల నిల్చి
చిన్ని నాచేతుల సేవఁ జేసెదను.

* * * *

వేదార్థసారముల్ విరిసిపోకుండ
ంచమవేదమన్ బట్టిలోఁ బట్టి

తేనెపాకముఁగూర్చి దివ్యంబులైన
నవనీతఖండాల నయముగాఁజేసి
శిష్టపండితకోటి జేజేయనంగఁ
పంక్తులు సాగించి ప్రఖ్యాతిగన్న
నన్నయ్యయింటిలో నాణెంబులైన
కనకాంబరములెన్నో గడియించి తెస్తి

లేచిరా మాయమ్మ లేచిరావమ్మ
కాచియున్నానమ్మ కాన్కలతోడ
నీచెన్నుపాదాల నీడల నిల్చి
చిన్ని నాచేతుల సేవఁ జేసెదను.

* * * *

ఇదిబ్రాహ్మ మిదిక్షాత్ర మిది యిది యనుచు
మది నేర్పఱుపరాని మహిమలఁ గూర్చి
చక్కనియందాల సారెలుఁబేర్చి
మిక్కిలి యమృతంపు మిసిమిని జేర్చి
పసదనంబులసొంపు పఱగించి యేర్చి
మఱి రసగుళికల మక్కువగట్టి
నరిసమారాధనల్ సాగించినట్టి
తిక్కన్నపూదోట మొక్కలంగల్లు
చక్కందనములన్ని సవరించి తెస్తి

లేచిరా మాయమ్మ లేచిరావమ్మ
కాచియున్నానమ్మ కాన్కలతోడ
నీచెన్నుపాదాల నీడల నిల్చి
చిన్ని నాచేతుల సేవఁ జేసెదను

* * * *

ఈజాతి యాజాతి యేర్పరి పేలీ
విజ్ఞానసేవ కీ పెట్టి యేమంచు
జాతీయచందాల జల్లుల రసంగ
శ్రుతిసారములనెల్ల చొప్పుడగూర్చి
యాబాలగోపాల మాన్యమ మొండ
దీరుతీయము లన్ని తేటపడంగ
సారుగా దర్శన సాభాగ్యమొప్పు
బరశివుమహిమల బాడించి మించు
నారాధ్యదేవర యారామవాటి
బండిన తీయని ఫలములు దెస్తి
లేచిరా మాయమ్మ లేచి రావమ్మ
కాచియున్నానమ్మ కాన్కలతోడ
నీచెన్నుపాదాల నీడలనిల్చి
చిన్నినాచేతుల నేవజేసెదను.

* * * *

పల్లవంబులసాగను పడటుగాకుండ
తీరుతీయములను తెగిపోవకుండ
జిగిబిగిసాంపులు చెడిపోవకుండ
నందచందా ల్పుంత యణగిపోకుండ
శ్రీనాథుడేర్చిన చిట్టిసేమంతి
పూలేరి తెచ్చిత బొంగుచుబోయి
లేచిరా మాయమ్మ లేచి రావమ్మ
కాచియున్నానమ్మ కాన్కలతోడ
నీచెన్నుపాదాల నీడలనిల్చి
చిన్నినాచేతుల నేవజేసెదను.

* * * *

భక్తిపీయూషాల బ్రవహింపజేసి
వట్టిమ్రాకుల చిగుర్ పెట్టింపజేసి
పుట్టుగుడ్డిని పుణ్యబురుషుగాదీర్చి
కైవల్యవిభవముల్ కరము కందిచ్చు
పోతన్న పెంచిన పూదోటనుండి
మందారమకరంద బిందువుల్ దెస్తి

లేచిరా మాయమ్మ లేచి రావమ్మ
కాచియున్నానమ్మ కాన్కలతోడ
నీచెన్నుపాదాల నీడలనిల్చి
చిన్నినాచేతుల నేవజేసెదను.

* * * *

దేశంబు తెలు గేను దెలుగువల్లభుడ
నాసింతు నీనేవలని యాదరమున
నల్లికజిగిబిగి యలరింప గొన్ని;
పదగుంభనంబుల బఱగించికొన్ని;
ముద్దుసుద్దులుదీర్చుముచ్చటగొన్ని
గడుసరినేర్పులు గాన్పింపగొన్ని
దివ్యమాలికలను తీర్చించి; తీర్చి;
భవ్యకీర్తులగొన్న ప్రభుగృహారాయ
నాస్థానవాటిక లఱసి నేర్పొప్ప
జిత్రవిచిత్రాలచెలుపుతో నొప్ప
నన్నజాజులగుత్తి నవరించిదెస్తి

లేచిరా మాయమ్మ లేచిరావమ్మ
కాచియున్నానమ్మ కాన్కలతోడ
నీచెన్నుపాదాల నీడలనిల్చి
చిన్నినాచేతుల నేవజేసెదను

* * * *

మువ్వగోపాలుని మవ్వపువగల
ముద్దుమాటలగూర్చి ముఱియుత్తేత్రయ్య
పదములలో నుంచు వసిమిన్కొంత
బుదిలంబుగా సాంపు బఱగింప దెస్తి;
శ్రీరుల హరిభక్తి తేటలో నీటు
దోషిల్లతోట్టి దుసికిపోకుండ
నీపాదములయాన నెమ్మిలోదెస్తి;
చేమకూరలపోపు జెదరిపోకుండ
తామసింపక నీకు దరిసింప వస్తి

లేచిరా మాయమ్మ లేచిరావమ్మ
కాచియున్నానమ్మ కాన్కలతోడ

నీచెన్ను పాదాల నీడలనిల్చి
చిన్ని నాచేతుల నేవఁజేసెదను.

* * * * *

పింగళిబంగారు ప్రేమతోఁగూర్చు
చెంగావిరంగుల చెన్ను బోకుండ
ఆత్రంబుతోభక్తి నర్పణఁజేయ
చిత్రకల్పనమాలఁ జెలుపుగాఁదెస్తి;
రామదాసులు నీదు ప్రేమలఁగూర్చి
నేమానసాకిన నెఱివిరుల్ దెస్తి;
చినచిన్న గేస్తులు చెలఁగి శతకాల
పానపానఁగూర్చిన పూలేరితెస్తి;

లేచిరా మాయమ్మ లేచిరావమ్మ
కాచియున్నానమ్మ కాన్కలతోడ
నీచెన్ను పాదాల నీడలనిల్చి
చిన్ని నాచేతుల నేవఁజేసెదను.

* * * * *

ప్రాతబడ్డవి వీనఁ బసదనంబేమి
యని యగ్గకేతల్లి యంతతోఁ బోక
మాడభూషింటిలో మాడలఁ దెస్తి
తిరుపతిపువ్వుదోట తేటలుదెస్తి
వడ్డాదివారింటి వలపుగన్నేరు
వేదాలవారింటి విరజాజిమ్మిగ్గ
విభవాల నన్నింటి వేడుకఁదెస్తి

లేచిరా మాయమ్మ లేచిరావమ్మ
కాచియున్నానమ్మ కాన్కలతోడ
నీచెన్ను పాదాల నీడలనిల్చి
చిన్ని నాచేతుల నేవఁజేసెదను.

* * * * *

తెచ్చిన వివి; నీకు మెచ్చులేదేని
వేటూరివారింటి విరిమల్లెదెత్తు
రాయప్రోల్పరఁటిలో రామల్లెదెత్తు
మంగిపూటివి బాండు మల్లెలఁదెత్తు
రాళ్లఁజల్లింటివి రాజనాల్దెత్తు
పింగళిపెంచేటి పెనుమ్మెల్లదెత్తు
దువ్వూరిసంపెంగ మువ్వలఁ దెత్తు
నందూరిమడిలోని ననజాజిదెత్తు
ఉన్నవతోటలోఁ జెన్నుదెచ్చిత్తు
ఇత్తునే మాతల్లి యింపుసాం పొంద
వత్తునే నీసేవ వావిరిఁజేయ

నిక్క మీమాటలు చక్కనితల్లి
మొక్కెద నికనైన ముదితవై రమ్మ
లేచిరా మాయమ్మ లేచిరావమ్మ
కాచియున్నానమ్మ కాన్కలతోడ
నీచెన్ను పాదాల నీడలనిల్చి
చిన్ని నాచేతుల నేవఁజేసెదను.

సంపూర్ణము

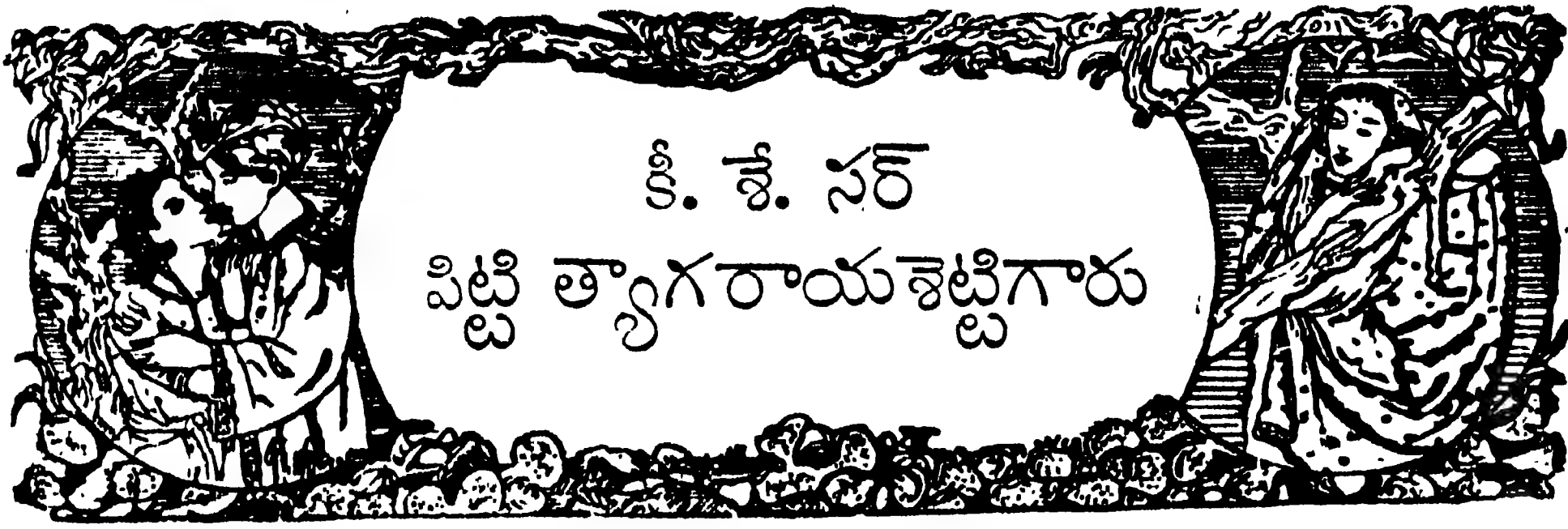

సావత్తగాది పంపిణీ

(సా)

సావత్తగాది పంపిణీ (సా) 254

కీ. శే. సర్ పిట్టి త్యాగరాయశెట్టిగారు

సర్ పిట్టి త్యాగరాయశెట్టిగారు 1852 సంవత్సరము ఏప్రిలునెల 27వ తేదిన జననమొందిరి. పిట్టి వారి వంశము దానధర్మములకు మిగుల ప్రఖ్యాతి కాంచి నది. వీరు మువ్వరు సోదరులు. అగ్రజుడగు పిట్టి మును స్వామిశెట్టిగారు బహుదానశీలురు. ధాతుసంవత్సరపుకరపు నందు 64 గ్రామముల బీదప్రజలకు అన్నమిడి సంరక్షించి కీర్తిగాంచెను. వారిపేరును వారితమ్ములగు పెద్ద త్యాగరాయశెట్టి, చిన్న త్యాగరాయశెట్టి నిలువబెట్టిరి. పెద్ద త్యాగరాయశెట్టిగారు మరణించిరి. తరువాత దాదాపు సంవత్సరమునకు ఈ త్యాగరాయశెట్టిగారు మరణించిరి.

వీరు 1876 సంవత్సరమున బి. ఎ. పరీక్షయందు కృతార్థులైరి అన్నగారు వ్యాపారమునకు సంబంధించిన పనులన్నియు చేయుచుండెడివారు. ఆకాలమున పట్టభద్రుల సంఖ్య అతిస్వల్పముగ నుండెను. ప్రభుత్వోద్యోగమునందు ప్రవేశించిన కడుశీఘ్రకాలముననే గొప్పఉద్యోగము పొందియుండెడివారు. కాని ప్రథమమునుండి స్వాతంత్ర్యపరులగుటచేతను ఏదోఒకవిధమగు మానవసేవచేయుచుండ వలయునను ఉత్సాహము గలవారగుటచేతను ఉద్యోగముల నాశింపక స్వేచ్ఛగ నుండవలయునని తీర్మానించుకొనిరి. అదిమొదలు మరణించువరకు చెన్నపురియందలి ప్రతి ఉద్యమమునందును వీరికేదో ఒకవిధమగు సంబంధముండెడిది.

కార్పొరేషను సభ్యత్వము

మద్రాసు కార్పొరేషనునందు తండ్రియారుపేట ప్రతినిధిగ దాదాపు 30 సంవత్సరములుండిరి. తమ అధ్యక్షుని ఎన్నుకొను అధికారము మద్రాసు కార్పొరేషనువారికివ్వ

బడినపుడు వీరే ప్రథమాధ్యక్షులుగ ఎన్నుకోబడి అయిదారు సంవత్సరములు వరుసగ అధ్యక్షులుగ నుండిరి.

మింటోమాన్లే సంస్కరణముల ననుసరించి నిర్మింపబడిన శాసనసభలయందు 1910 మొదలు 1912 సంవత్సరమువరకు వీరు సభ్యులుగ నుండిరి. మాంటేగు ప్లెముండ్ల సంస్కరణముల ఫలితముగ ఏర్పడిన శాసనసభయందు చెన్నపురి ప్రతినిధిగ 1920 సంవత్సరమునందును మరల 1923 సంవత్సరమునందును ఎన్నుకోబడిరి.

దక్షిణయిండియా ప్రగతిసంఘమును స్థాపించి వృద్ధికితెచ్చినవారిలో వీరొకరు. విద్యావిషయములందు వీరికి అధికమగు ఉత్సాహము గలదు. పచ్చయప్ప ధర్మముల ట్రస్టీగను, చేంగల్వరాయనాయకరు, టెక్నికలు ఇన్స్టిట్యూటు కార్యనిర్వాహక వర్గమునందు ముఖ్యులుగను, భూస్వాములసంఘమునందు ముఖ్యసభ్యులుగను వీరెన్నియోసంవత్సరము లుండిరి. వీరు కాస్మపాలిటను క్లబ్కు, చెన్నపురి ఆంధ్రసభకు అధ్యక్షులు.

బ్రాహ్మణేతరోద్యమము

1916 వ సంవత్సరమున కీ. శే. డాక్టరు నాయరు గారితోకలసి బ్రాహ్మణేతరోద్యమమును స్థాపించిరి. బ్రాహ్మణేతరులు విద్యావిషయములందు వెనుక చిక్కియుండిరి. ప్రభుత్వోద్యోగులలో బ్రాహ్మణేతరులసంఖ్య స్వల్పముగ నుండెను. కావున బ్రాహ్మణేతరుల అభివృద్ధి కొరకును చారి హక్కులను సంరక్షించుటకును ఈఉద్యమము నెలకొల్పబడెను. డాక్టరు నాయరుగారు, వారిపిమ్మట త్యాగరాయశెట్టిగారు ఉద్యమమునకు ప్రధాన పురుషులుగనుండిరి. ఈయద్యమము వ్యాపించి 1920 సంవత్సరమున జరిగిన ఎన్నికలయందు అధికసంఖ్యాకులగు

బ్రాహ్మణేతరులు శాసనసభకు ఎన్నుకోబడిరి. బ్రాహ్మణేతరుల నాయకుడగు పి. త్యాగరాయ శెట్టిగారిని విలింగుడను ప్రభువుగారు ఆహ్వానించి మంత్రిగ నుండవలయునని కోరుట, అందులకు వారు అంగీకరింపక తన పక్షమునకు చేరినవారిపేర్లను సూచించుట మున్నగు విషయములు ఎల్లరకు తెలియును. 1923 సంవత్సరపు ఎన్నికలసందర్భమున బ్రాహ్మణేతర సంఘమున కొన్ని విభేదము లేర్పడినను త్యాగరాయ శెట్టిగారి పలుకుబడికిగాని నాయకత్వమునకుగాని భంగము కలుగలేదు.

స్వకులాభిమానము వీరికి అధికముగ నుండెను. కులవృత్తియగు నేతఃరిశ్రమను వృద్ధికి తెచ్చుటకై వీరు అధికముగ పాటుపడిరి. 1908 సంవత్సరమున నేషనలు ఫండు ఇండస్ట్రీయలు అసోసియేషనువారి యాజమాన్యమున నేత పోటీపరీక్షను వీరు జరిపిరి. భారతదేశపు అన్ని భాగములనుండి నేతగాంధ్రు పోటీచేయ వచ్చిరి. పోడి యారుపేటయందు తనభవనము సమీపమున ఒక నేతఃరిశ్రమశాలను స్థాపించిరి. ఈశ్రమశాలయందు తయారైనబట్టలు, కొన్ని ప్రదర్శనము లాదు బహుమతులు వడసినవి.

వయోవృద్ధులైనను వీరిఉత్సాహము పట్టుదల అద్వితీయమైనది. బ్రాహ్మణేతరోద్యమమునకు నాయకుడైనను బ్రాహ్మణులపట్ల వీరికి ద్వేషము లేదు. తనజీవితమునందు తాను ఒక్కరికైనను అసకారము చేయకుండెను. రాజకీయవిషయములందును, ఉద్యోగవిషయములందును, న్యాయస్థానములందును, చిక్కులలో తగులు కొనియున్నవా రనేకులు వీరిసహాయము కోరుచుండెడివారు. అట్టిసమయములందు ఎట్టి వివక్షతచూపక తన పలుకుబడినిసంపూర్ణముగాపునయోగించుచు ఆచిక్కులు తొలగిపోవునట్లు కృషి సలుపుచుండెడివారు. చాకలపేటయందు ఒకఉన్నతపాఠశాలను వీరునిర్వహించుచున్నారు. వీరి ఇంటిలో ఏదైనను వివాహమైన ఆ లగ్నమందే దాదాపు రెండుమూడువందల బీదకుటుంబముల వివాహములు కలిపిచేయుటయు, ఆఖర్పులసంతయు తామేభరించుటయు ఒక ఆచారము. ఈ కుటుంబాదార్యమున కిది యుత్కృష్ట దృష్టాంతము. వీరు 1925-వ సం॥ ఏప్రిల్ నెలలో కాలగర్భమున గలసిరి. చెన్నపురికే కాక దక్షిణ హిందూదేశమున కంతయు వీరిమరణము గొప్పకొఱతను గలుగజేయుచున్నది.

స చి త్ర మా స ప త్రి క

[ప్రారంభము 1924 జనవరి]

సంస్కృతాంధ్రాంగ్లసారస్వత నిష్ణాతు లగు నాంధ్రమహాశయులచే రచియింపబడిన ప్రాచీనాధునాతనాంధ్రవాఙ్మయగ్రంథవిమర్శనములు, నాటకములు, కథలు, చారిత్రక విమర్శనలు, ఉత్తమమహాశయ జీవితములు, సంగీత చిత్రవిద్యాది లలితకళావిమర్శనములు, ఇతర శాస్త్రవిషయిక వ్యాసములు, రసవత్ప్రద్యాత్మక ఖండకావ్యములు, నిందు ప్రకటింపబడును. ఒక్కొక్క సంచికయందును రెండుమూడు సుందరములగువర్ణచిత్రములును, ఇతరచిత్రములనేకములు నుండును. ముద్రణాదికములు నాధునికపద్ధతుల ననుసరించి సర్వాంగసుందరముగ నుండును.

చందా సంవత్సరమునకు రు. ౬-౦-౦. ఆరునెలలకు రు. 3-౦-౦. విడిసంచిక రు. ౦-౧౦-౦.

ఆఱుసంచికలు కలిపి ఒక్కసంపుటముగా నాలుగుసంచికలు తయారుగా నున్నవి. గట్టిబైండు; సగముతోలు; గిల్లుపేరు. ముచ్చటగా నున్నది. ఒక్కొక్క సంపుటము వెల రు. ౪-౪-౦.

మేనేజరు,

భారతి,

౪౬

7. తంబుశెట్టి వీధి, చెన్నపురి.

కీ. శే. దేశబంధుని హృదయవేదన

ముహుంబ నరసింహాచార్యులు గారు (భారతీసుండి)

(మంజరీ గేయము)

ప్రేమసేతును భారతాంబిక
కిట్టిదుస్థితి ప్రాప్తమయ్యెను!
గురుతరంబయి నట్టిదేశము
గోడ్డువోయినదా?

తల్లి బంధ విముక్తి కీష
శైవత్యాగము జూషజాలని
ముండికట్టల పై వమా, యిట
పుట్ట జేసితివా?

పరులచే నవమాన మందుచు
భరతమాత కృశించుచుండెగ
జూచి పండ్లికిలించుమూఢుల
సుతులు నాదగునా?

భవ్యగుణము లొసంగుతోల్లిటి
భరతవిజ్ఞానమున లెస్సగ
గ్రామముల బునరుద్ధరింపక
రాజ్యమెట్లబ్బున్?

సారిది ముప్పదిమూడుకోట్లుల
సోదరుల్ వహియింపజాలిన
భారమొక పదిమందిపై బడ
వశమే భరియింపన్?

గాఢమైన స్వరాజ్యకాంక్షను
గ్రాలు కోటి జనమ్ము గూర్చిన
రాజ్యమిచ్చెద ననిమహాత్ముడు
ప్రతిన సేసెనుగా.

కోటిసభ్యుల గూర్చినామను
మాటపల్కితి మందున సహ
స్రాంశమైనను దీక్షగల్గిన
జనము లున్నారా?

తల్లి దేశముకొఱకు వీరిని
“దనువు లర్పణసేయు” డంటిమె?
“యాస్తులను విడనాడి లేమిడి
నందు” డన్నామా?

కట్టదెబ్బల చేత నెద్దులు
గాడిదలు వశమానుబో, మన
భారతీయులు భక్తిచేతన
బాగుపడవద్దా?

నండనమ్మునగాని వీరలు
దారి గనరనిగా స్వరాజ్యపు
పక్షబలమున గొన్ని హక్కులు
వడయు యత్నమ్ముల్!

మాయశాసనసభలబూటక
మంత పెల్లడిసేయుటకు నా
శక్తినంతయు వ్యయమొనర్చితి
జాలశ్రమగల్గెన్.

మధ్యరాష్ట్రము వంగదేశము
సాధ్యమైనపు డిట్లె మిగిలిన
సర్వరాష్ట్రము లింక లోబడ
జాల కెట్లుండున్?

బూటకపు సంస్కరణచట్టము
లేటగలసిన నేమిలాభము?
శాసనోల్లంఘనముసేయగ
శక్తిచేకుటెనే?

గ్రామ పునరుద్ధారణమ్మున
గాని యీషని జరుగనేరదు
పన్ను లెగగొట్టుటకు శిక్షణ
వలయుగా ప్రజకున్.

ఐకమత్యము దేశభక్తియు
వ్యాప్తిసేయుటె మనకు సాధ్యము
గాకయుండినచో స్వరాజ్యము
గగనకుసుమంబే.

మనమహాత్మునిబోధ విని, ని
ర్మాణకార్యక్రమము నూనక
వేలుపోకడ లెన్నివోయిన
విఫలమాగాదే?

ప్రతిదిన మృగగంటకాలము.
వడుకలేరే నూలుదారము
కట్టజాలరె కదరువస్త్రము
జ్ఞానమే యున్నన్ ?
వ్రతములకు మ్రొక్కులకు నుత్సవ
వైభవములకు వెనుకచూడరు
మాతృబంధవిముక్తియన్నను
మాంద్య మదియేమో ?
తల్లిదాస్యవిముక్తి కన్నను
ధాత్రి నెక్కువపుణ్య మున్నదె ?
దేశద్రోహము బోలుపాపము
దేవ ! మఱియున్నే ?
భయముచేతనో భక్తిచేతనో
ప్రజలకున్ దేశాభిమానము
మిగుల జేకుటఁజేయుమా ! పర
మేశ ! నినుగొల్తున్.
కాళికాంబరొ ! నీకు ముడుపులు
గట్టమఱచిన పారినింబలె
కదరుగట్టని భారతీయుల
బెదరువెట్టగదే !
కఠినహృదయుల్ మూఢజనములు
గరముగల్గిన భారతావని
బాగుపఱుచుట కెందఱిని, విధి
బలిని గోరెడినో?
తిలకు, దాదాభాయి, గోక్లే
ధీరు లీవ్యధ నోర్వజాలక
హృదయవేదనచేతనే దివి
కేగియుండిరిగా.

భరతమాతరొ ! నీదు దాస్యము
బాప కింక, నిమేషమైనను
వ్యర్థపఱుపను నమ్ముమా ! యిదె
ప్రతిని గైకొంటిన్.
మృతినిజెందిన నీతలంపే
ప్రతికియుండిన నీదుచింతే
యితర మిక నాకెద్ది యెచ్చట
హితవుగాదమ్మా!
గ్రామపునరుద్ధారణమ్మును
రమ్య ఖద్దరు ధారణమ్మును
బూని సోదరు లెల్ల పావన
మొందరే యింకన్?
నాదుమనుగడ నల్ల దేశము
నకును మేలొనగూరునే యిక ?
లేకయున్నను దైవమా ! నను
జేకొనుము దివికిన్.
వ్యర్థపుంబ్రదుకింక నిచ్చట
ప్రతుక జాలను నిన్ను జేరియె
భారతాంబకు దాస్యముం బెడ
బాప యత్నింతున్.
“రమ్ము ! ర”మ్మని పిల్చుచుంటె ? క
రమ్ముప్రేముడి దేవ ! సన్ గయి
కొమ్ము; వచ్చి, స్వరాజ్యసిద్ధికి
నెమ్మి కృషి సేతున్.
భరతసుతులకు నాదుకడపటి
వాంఛ దైవమ ! తెల్పగదవే
గాంధీదేవుని నమ్మి కార్య
క్రమము నెఱవేర్చున్.

* * * * *

కీ. శే. చిత్తరంజనదాసు

శ్రీరాజా వాసిరెడ్డి దుర్గానదాశివేశ్వరప్రసాద బహద్దరు గారు (భారతసుండి)

అఖిల సంపద లగ్ని నర్పించినాడవు, భారతజనయిత్ర పాదపీఠి
అంపపుగోతగా వ్రయ్యలాడితివి ని, రంకుశప్రభుతా మహాద్రుమంబు
అన్నట్లు చేసినాఁ డన్న సంస్తుతిఁగొంటి, ద్వంద్వపాలనము విధ్వంసపఱచి
సాత్త్విక బీజముల్ చల్లితి తీవ్ర వంగీయయువక మనఃక్షేత్రములను
గీ. నీదునాయకత్వంబుఁ గాంక్షించి యిప్పు, డమరు లాహ్వన మంపిరే హర్షములర?
దివిజనాధుని గుండియల్ దిగ్గురనఁగ, నరిగితివె చిత్తరంజనా! యమరపురికి ?

